

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.


HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



TILL

KONUNG OSCAR

PÅ 75-ÅRS DAGEN.

lär pilten upp historiens blad,
han Sveriges konungar möter —
en harneskglänsande hjälterad
bland fanor, svärd och musköter.

Där dåna pukor, där blixtra skott,
och blod på slagfälten strömmar:
med blod då murades riket blott,
ur blod växte härskardrömmar.

Det stormaktsvälde, som klingor byggt,
dock föll som bränder tillsammans,
men *Sverige som är* stod starkt och tryggt
upp ur den härjande flamman.

Den dröm, af Gustaver och Karlar drömts,
har jordats af nya tider,
och fram öfver mull, där de tappra gömts,
som segrare plögen skrider.

I blom, o, konung, ditt rike står,
och skördar för vinden gunga,
och när i de susande parker Du går,
om lycka fåglarna sjunga.

Det är som ville de visor strö
för sångarn med kungakrona,
som i drömmar står vid sin Mälaresjö
och hör Sagas gullsträngar tona.

Eller längtar Du hän till haf och storm,
som musik till stroferna sätter,
när vältrande sjö ger rytm och form
åt din dikt i stjärnklara nätter.

Hvar fick Du, o, konung, din makt ifrån
att hjärtan så kunna taga?
Jo, den är sångens och hafvets lån,
och därför ljus blef din saga.

Du konung är. Men det är ej nog:
för kronan man bugar bara.
Nej, *mannen* det var, som hjärtan tog —
dina ögon, de varma och klara.

I dem vi läsa det konungabref,
som himmelen själf har dig gifvit.
»*I kärlek din makt*», den Allsmäktige skref,
och därför så älskad Du blifvit.

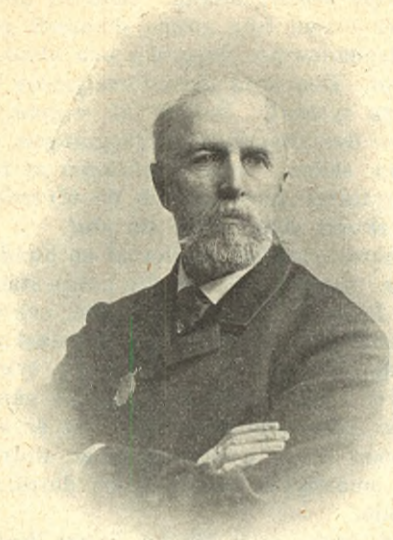
Ditt hjärta, som tändts i diktareglöd,
har renats af sanningens lågor,
och därför räckte Du hungrande bröd
och stillade sjukbäddens plågor.

Och stode nu allting varligt och skönt,
och doftade blomstren på ängen,
nog smyckade folket din tron med grönt
och vifvors gyllene hängen.

Men fastän nakna stå mark och lund,
och sjön ligger blank och frusen,
upp till din kungssal gå denna stund
välsignelser ifrån tusen.

Som regn af violer de falla ned,
som hvit syrén på din ruta de glindra,
när öfver skogar och skärgårdsled
i vinternatten stjärnorna tindra...

DANIEL FALLSTRÖM.



Oscar

DEN 21 JANUARI 1904.

DÅ DET KNAPPA vinterljuset i dag grydde öfver den svenska jorden, belyste det tusen sinom tusen flaggdukar, som ofvan städernas husmassor, byarnas röda gaflar och herrgårdarnes brutna tegeltak vaja mjukt i januarivinden. Deras sus och deras blågula färgers spel äro denna gång det samfälliga uttrycket för en hälsning från hög och låg, från gammal och ung till landets blide, silfverhårige monark, som i dag fyller 75 år.

De nationella festdagarna nu till dags kunna nog eljes mången gång liknas vid skimrande grannlätsarkitektur på fasaden till ett oinredt hus, ty ehuru väl de, som representera landet och dess institutioner, proklamera fest och tända nöjets virak, lyckas de icke alltid få nationens hjärta att klappa af oskrymd festglädje.

Dock i dag är stämningen en annan, i dag är hela vårt folk besjäladt af hängifvenhets- och vördnadskänslor för sin regent, som, följd af nationens uppriktiga välsignelse, går in i ålderdomens vindstilla dæld.

Vi svenskar böra i dag teckna oss till minnes hvad konung Oscar under sin långa regenttid varit för vårt land. Vi böra erinra oss den allsidiga utveckling Sverige nått under hans spira, det i stort sedt lyckliga tillstånd, som råder inom våra landamärena, och huru vår konungs stora frisinhet, humanitet och kärlek städse tagit sig uttryck i hans handlingar. Mild till sinnelaget, varm i känslan och med en lysande intelligens, har han offrat sin konungauppgift det bästa af sin personlighet. Därför har han också kraf på det bästa i sitt folks kärlek.

Inom hufvudstaden kommer konungens födelsedag gifvetvis att firas på flerfaldigt sätt. Från medlemmarne af vår regering erhåller hans majestät en synnerligen praktfull adress, af hofstaten en minnesmedalj i guld och af Svenska akademien likaledes en i guld präglad minnespenning. Dessa trenne högtidsgåfvor återfinnas afbildade längre fram i detta nummer.

När Idun nu i den begränsade form, som synes, lämnar sitt bidrag till kungahyllningen, vilja vi visa hän på de föregående tillfällen, vid hvilka vi ägnat en mera omfattande uppmärksamhet åt minnesdagar i den svenske monarkens lif, exempelvis genom silfverbröllopsnumret samt den rikt illustrerade skildringen »Hemmet i konungaborgen», som förekom i ett julnummer för några år sedan.

Utom det ståtliga, för Iduns räkning spe-

ciellt utförda porträtt af konung Oscar, som pryder dagsnumrets första sida, meddela vi här invid ännu ett konungaporträtt, tillhörande riksmarskalken friherre von Essen och af honom godhetsfullt ställt till vårt förtogande. Taget redan på 1880-talet och existerande i endast ett fåtal exemplar, anses det af konungens närmaste kanske bättre än något annat återge det ädelt sjäfulla uttrycket i hans drag.

Bildens ägare yttrade, då han lämnade kortet till redaktionen, att det finns två porträtt, som han alltid bär närmast sitt hjärta, nämligen sin monarks och sin makas.

Vi tro, att dessa den grånade ädlingens ord, hvad den förstnämnda bilden angår, just i dag äga den allmängiltighet, att de kunna gälla för allt hvad svenskar heter. Ty hvar och en, hvars rottrådar bottna i den svenska torfvan, bär förvisso i dag sin konungs bild lefvande i sitt hjärta. Att den svenska nationen som en man kan aflägga slikt vittnesmål, det är folkets af ärligt sinne öfverräckta gåfva åt monarken på hans födelsedag.

FÄDRENS ARFVEGODS.

HAN VAR en odalman af gamla stammen, Nils Ersson, och han höll också på, att allt skulle vara som förr. Hans gård, Högvik, hade gått i arf inom släkten från far till son i hundratals af år. Det var något att vara stolt öfver, menade folk; Nils Ersson kände det mera som ett ansvar. Det fanns sågverksbolag, som bjudit oerhörda summor, om han ville sälja Högviks gamla präktiga skog, men Nils Ersson ville icke. Se, den hade sin egen historia, den skogen. Där funnos skyhöga furor och jättelika, uråldriga ekar, och de talade minnenas språk, de gamla träden... På de knotiga grenarna hade han ridit som barn, ridit mången äfventyrlig färd ut i vida världen... under det skuggande löfverket hade han första gången hälsat henne, som han sedan fick föra hem som brud... De allvarliga träden hade skådat ned på hans trogna, ihärdiga arbete, och gillande hade de sträckt ut sina grenar liksom ville de välsigna hans lifsgärning... de hade varit vittnen till all hans lefnads fröjd... och hos dem hade han också funnit ord för sin sorg, när hon, som varit hans hjälp i lust och nöd, rycktes bort. Och han tyckte, att när vinden susade i trädens kronor, så ljöd det som en hviskning från svunnen tid: sådant hade också hans förfäders lif varit, ett lif i enkel, stilla pliktuppfyllelse. Från far till son hade det inom Högvikssläkten gått som en öfverenskommelse, aldrig uttalad i ord, men känd och förstådd ändå och lika bindande som löfte och ed, en öfverenskommelse att bevara Högviksskogen, släktens stolthet och rikedom — därför var det, som intet träd, som ännu hade kraft att lefva, fick fällas, så länge Nils Ersson hade något att säga vid Högvik.

Så länge han hade något att säga, ja... Snart kom dock den tid, då han började känna sig gammal och trött, han längtade efter ro, och när då sonen gifte sig, öfverlämnade Nils Ersson Högvik och drog sig tillbaka till ett mindre ställe ett stycke från hufvudbyggnaden.

Sonen Erik var ju enda barnet; han hade varit ute i världen, hade läst och rest. Nog hade han många nymodiga idéer, som fadern icke förstod, men aldrig kunde det falla Nils Ersson in, att det nya kunde hafva trängt ut kärleken till fäderneärfvet hos sonen, eller att denne skulle kunna svika de gamla traditionerna.

Mycket blef väl annorlunda, sedan Högvik fått sin nye ägare, men den gamle skötte aldrig därom — icke ville han gå som förmyndare öfver sonen. Han hade ju sin vrå för sig där nere, där ekarna växte ända ned till insjöns strand. Där trufdes han så godt, det var, som om han där var närmre till alla de gamle af Högvikssläkt.

Så gick han en dag och såg, hur skogen löfvades på nytt. Då fick han plötsligt se ett märke på ett af de gamla träden... Hvem hade vågat? Han såg sig omkring... De voro märkta allesamman, både ekar och furor. Nils Ersson sjönk samman, han hade förstätt, hvad det betydde.

Snart fick han dock åter sin spänstighet, och med raska steg gick han upp till gården. Han hade ju hela Högvikssläkten på sin sida, och han talade ju till sitt eget kött och blod, talade ur hjärtedjupet — skulle det då icke gå till hjärtat? Segerviss sökte han upp sonen — som en bruten man lämnade han honom och gick ned till den dödsdömda skogen.

Ibland kan det förefalla en, som hade naturen mera medlidande än människorna — åtminstone tyckte Nils Ersson, att han kunde tala till de gamla träden, som hade de varit förnuftiga varelser. Nog kunde de förstå, att det icke var hans skuld, att de måste dö... nog visste de, att han fört deras talan... Han hade ställt sonen till svars för den del af Sveriges bygd, som han kallade för sin, ställt honom till svars inför alla de gamle Högvikarne. Han hade förtäljt med skälfvande läppar och stigande ångest om allt, hvad skogen var för honom själf... han hade bedt sonen betänka, hvad han var skyldig sin moders minne... han hade visat på den rent materiella sidan af saken, hvilken skada det var att hugga ned rubb och stubb af skogen... han hade sagt allt, som kunde sägas, talat som man gör, när man vill värna om det, som varit en kärt sen barnaår — och sonen hade med en axelryckning svarat, att han behöfde pengar och skogen var värd en förmögenhet, dessutom var kontraktet redan underskrifvet och kunde ej brytas... Nils Ersson var icke den, som bad två gånger, och aldrig kom vidare ett ord öfver hans läppar om hvad han kände och led, men när tiden kom, att kontraktet skulle fullgöras, så låg han i brinnande feber.

Där ute föllo skogens sekelgamla jättar och ungrädens smärta stammar sida vid sida på ljung, som lyste röd som af blod — där inne i sjukrummet var det, som om hvarje yxhugg hade tagit en del af Nils Erssons lifskraft, och snart var det klart för en hvar, att den sjukes tid var ute. I feberfantasierna lefde han sitt lif om igen, och han förväxlade ibland de gamla träden med sina förfäder och talade till dem om flydda dar. Ibland tyckte han, att de afhuggna träden följde den gamla Högvikssläkten till grafven, ibland var det Högviks forna ägare, som i högtidlig procession drogo till skogens likbegängelse. Ända till slutet var det de gamla träden, som voro i hans tankar, och hans sista ord voro: »Säg Erik, att Herren har märkt dem!»

Det var nu icke godt att förstå meningen af dessa den gamles ord, och unge patron hade annat att göra än att sätta sig och fundera öfver deras betydelse. Han hade växlar, som måste lösas in, och skulder, som måste klareras med pengarna för skogen.

Så förflo ett par år... landtbruket gick allt mer tillbaka för Högviks unge ägare... själf lefde han mest ute på resor, och skogen fick allt oftare betäckta utgifterna. Till sist beslöt han att sälja hela gården och slå sig ned i någon större stad.

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlärne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.



Lanolin-
Sana-Tvål.
garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

Han hade varit borta hela våren — nu väntades han åter tillsammans med en spekulant. Med afsikt hade han dröjt, tills fruktträden skulle stå i blom och skogen i vårlig grönska — då tog sig Högvik allra bäst ut, och det föll ej så starkt i ögonen, att stora sträckor voro ljunghedar. Men — hur var det fatt? ... det fanns icke en blomma, icke ett blad på fruktträden, och skogen stod kal, som om elden gått där fram. »Nunnan» ... »frostfjärilen» ... fick han till svar på sina bestörta frågor.

Den tillämnade köparen reste sin väg, men Högviks unge ägare stod blek vid insjöstrand och stirrade på de aflöfvade träden.

»Herren har märkt dem. Herren har märkt dem» ... ringde det i hans öron.

För första gången kände han, att Högviksläktens blod rann i hans ådror, för första gången förstod han, hvad fadern menat med sitt tal om ansvar för fäderneärfd bygd. Det syntes honom plötsligt, som om han tagit Judaslön ... Hade han icke varit en med bland de många som plundrat fädrens jord och för snöd vinnings skull sköfpat sitt arvegods, detta, som en gång skulle lämnas till barn och barnbarn?

De kala grenarna slogo mot hvarandra, det var som om skogen fått mänsklig röst. Den talade med åldringars stämma, darrande, men med bjudande allvar ändå. Det var de gamles ord till det unga släktet.

»Minns du arvet, vi lämnade dig,» ljöd det klagande, men dock mäktigt, »en bygd så fager och rik, skyddad af högre stog? Vet du, hvad vi sträfvat och försakat för att kunna lämna det så?»

Öfver insjön drog vinden fram ... det var som späda röster af barn i gråt ... det var hans barn, det var andras barn, det var Sveriges framtid och hopp. Och de snyftade: ljunghedar och svedjeländ blef vår arvedel, det är allt, som är kvar af våra fädrens jord. Vinningslystnad, njutningslystnad sköflade obarmhärtigt utan tanke för annat än stunden. Sveriges folk kände ej sitt ansvar, glömde, att deras land blott var ett pund, som skulle förvaltats till kommande tid. Slutligen kom Herrens hemsökelse ... Herren märkte skogen, den som var kvar.

Högviks unge ägare såg upp ... Det var något fuktigt i blicken, kanske det var därför, det syntes som ett skimmer öfver land och sjö, liksom randades en ny dag. — Var det en Herrens hemsökelse, detta, så var det väl också någon mening däri. På platsen, där han stod, hade kämpats förr med svärd och med plog — det kunde väl börjas en strid ännu, en strid med andens vapen mot okunnighet och förvärfsbegär, och han kände, att i den kampen ville han vara med för att rädda, hvad räddas kunde, af fädrens arvegods åt kommande släkten.

FANNY MÅNSSON.

GRAFVE BIRGER MÖRNER

den kände författaren och konsulttjänstemannen, hvilken eleganta penna förut är välbekant för Iduns läsekrets genom de färgrika skisser, han lämnat från uppehållsåren i Italien och Spanien, vistas sedan i höstas i Konstantinopel som tillförordnad vice konsul vid den därvarande svensk-norska beskickningen. Det egenartade lifvet i det Gyllene hornets stad har naturligtvis erbjudit rika ämnen för den utmärkte skildraren, och den serie ögonblicksbilder »Vid Bosporen» af grafve Mörners hand, som Idun i dagens nummer har nöjet påbörja, torde helt visst kunna påräkna det lifligaste intresse.

VID BOSPOREN. ÖGONBLICKSBILDER FÖR IDUN AF BIRGER MÖRNER.

(Eftertryck förbjudes).

I.

DÅ Nassr-ed-din, den lilla chodschan i Akschehir, hörde, att den store Tamerlan drog förbi med allt sitt hof, beslöt han bringa honom sin hyllning. Han plockade fördenskull i sin trädgård en korg med svarta fikon och begaf sig till sultanens läger. Som den lilla och fattiga och försupne chodschan var vida beryktad för sin skarpa tunga, roade det Tamerlan att se honom, hvarför han genast erhöi tillträde. Tamerlan, som satt i sitt tält, mottog med en nådig nick korgen och bjöd Nassr-ed-din taga plats. Tigande upp tog han därefter fikonen ett efter ett och kastade dem i gifvarens ansikte, mot hvilket de krossades, så att den röda saften rann öfver det tofviga skägget.



GRAFVE BIRGER MÖRNER

Förvånad sporde honom då Tamerlan:

»Nassr-ed-din, hvarför prisar du Allah, då jag kastar dig dina fikon i ansiktet?»

»Jag prisar Allah för hans vishet och nåd,» svarade Nassr-ed-din. »Det var han, som förmådde mig gifva dig fikon. Min första tanke var att skänka dig meloner.»

Allah är stor, Allah är nådig. Prasad vare Allah, som sände mig till Bosporen.

II.

Den första natten ...

Ett tomt hus i en förvuxen trädgård.

Det blåser därute. En gren af fikonträdet utanför mitt fönster slår emot rutan. Då och då knäpper det i väggarna. Det låter som om någon ginge i rummet ofvanför, och med ens erinrar jag mig att jag icke äger någon revolver.

Mörkret kom så plötsligt och intensivt som alltid i södern. Mörkret kommer så hastigt som kastades en säck öfver ens hufvud, och stjärnorna springa fram, icke en och en, men tusen.

Jag kastar mig af och an i bädden, fry-

sande trots sommarhettan. Som en aflägsen kör stiger bruset från gatan, dämpadt genom trädgårdsplatanernas draperier och akasiernas tunna flor. Den sista glace-försäljarens utrop har redan tystnat. Bullret af vagnar, som skaka mot den knaggliga stenläggningen, höres allt mera sällan, endast hofslagen af någon ensam ryttares häst, då och då öfverröstadt af nattvaktens stötar med sin staf.

Då höres plötsligt skallet af en hund med djup bas. Genast falla hundra andra stämmor in; alla Péras hundar börja skälla, och svagt stiger nedifrån Galata andra hundars skall, smältande tillsammans i en enda symfoni. Och öfver bruset höjer sig gång på gång en klagande, hjärtslitande sopran; det är någon i frambenet biten hyndas jämmer, utdragen, oändligt smärtfylld, stigande och därpå sakta bortdöende.

Djupt under mitt fönster ligger Bosporen mörk. Ingen blek halfmåne speglar sig i natt i dess vatten, ty jättestor och röd som nyskurad koppar stiger den upp bakom Asiens berg och betraktar sultanens tvänne riken, det europeiska och det asiatiska, som båda slumra, utsträckta bredvid hvarandra som tvänne älskande med Bosporen emellan sig som ett draget svärd.

Nu är den heliga stunden, då alla rosor i padischans trädgård öppna sig. Nu slumrar den yngste paschan in med hufvudet mot en tscherkessisk flickas knä.

*

När jag om morgonen efter den tunga sömn, som sex dygns oafbruten resa kan bringa, åter vaknar, ser jag mig förvånad omkring. Solen lyser in i det nakna rummet; jag vet ej hvar jag befinner mig. Men i mitt omorgnade medvetande vaknar en glad förnimmelse; det föresväfvar mig att jag åter efter så många år befinner mig hemma, och att jag nu efter den långa vandringstiden vaknat på någon landtlig gästgifvaregård. Då öppnas dörren sakta, och in träder en högre montenegrin i guldstickad röd dräkt och med en turkisk orden på bröstet. På en bricka bjuder han mig sitt morgonkaffe, och med ens förstår jag, att jag just nu är längre borta än någonsin.

III.

I dag har jag återsett min vän Rachid Bey. Någon gång för länge sedan har jag läst i en bok, att om man förlorar spåren af en vän och också jagar honom hela jorden rundt, finnes det endast två punkter, där man kan hoppas återfinna honom, nämligen vid Londons dockor eller på Galata-bron. Det måste ha varit en mycket dålig bok, ty jag återfann min vän Rachid icke på Galata-bron utan på Péragatan.

Herre Gud, hvad åren gå. Det är nu fem år sedan vi först sågo hvarandra. Det var i en stor stad vid hafvet. Jag satt och skref, då han steg in i rummet, korrekt, flegmatisk med fez på hufvudet och hederslegionens band i knapphålet. Han förde högra handen mot marken, därpå mot sitt hufvud och så mot pannan.

Rachid Bey är mörk som en arab, han har stora sorgsna ögon och högt bågade ögonbryn. Hans leende är blidt, jag har aldrig hört honom skratta.

Huru ofta gingo vi icke om aftnarne längs kajen under palmallén i den stora staden; båda främlingar i metropolen slöto vi oss tillsammans.

Rachids hus ligger vid Bosporen och så nära vattnet att öfvervåningen skjuter ut öfver

Eva Hellman & Co,
Drottninggatan 68. Et. 1886.

HUSHÅLLSSKOLA, känd för omsorgsfull undervisning i matlagning, finbakning, dessertträtter, linnesömnad m. m. 3 mån kurs. Prosp. fritt mot porto. MATSALAR, med damrum, hvilka som följda af centralt läge, godt och varierande bord, låga priser och rabattkuponger, äro bland stadens mera besökta. CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. God frukost-, lunch-, supé- och kaffeservering. Bakelser, tårter, kaffebröd af egen tillverkning serveras äfven här. KONDITORI & FINBAGERI, specialité: finare bakelser, tårter o. konfekt. kaffe- o. thébröd. Beställn. mottagas tecksam. OBS.: Endast kvinnl. betjäning.

detsamma. Utanför går strömmen så strid, att stora ångare stundom förlora kursen och törna mot land. Båda husen på ömse sidor om hans ha blifvit ramponerade af ångare, men ehuru Rachid dag och natt löper riskan, att stäfven af en jätteångare objuden stiger in i hans matsal, lefver han utan oro, ty han vet, att intet sker, som icke på förhand varit oåterkalleligen bestämdt.

På golfvet ligga gula mattor af strå, och i hörnet mot sjön står en låg divan. Rachid har krupit upp och dragit benen under sig och leker nu med ett radband med stora kulor af bernsten.

Så öppnas dörren och in komma trenne tjänare i gåsmarsch; alla bära de kastade öfver axeln guldbroderade blåa sammetsdok, som nästan släpa mot marken. Den första bär en bricka med en kristallskål, fylld med något sylttyg. På hvardera sidan af skålen står en konstrik silfverbägare, den ena är fylld med ske-dar, den andra tom. Man doppar en sked i syl-ten, och då man tömt den, sticker man den i den tomma bägaren. Den andre bär kaffe i en silfverkanna, som hängande i trenne kedjor liknar de katolske korgossarnes rökelsekar, och den tredje kaffekoppar, stora som val-nötter och uppburna af äggkoppsliknande fot-ställ af silfverfligran.

Utanför fönstret glittrar det och skvalpar. Helt nära fönstret tumla några delfiner i hvarandras kölvatten. En grönmålad farkost lägger upp i vinden några båtängder från oss och går öfver stag. Matroserna ha röda gördlar och blåa, broderade benkläder af underlig form. En pråm, fylld med meloner, ror förbi; ofvanpå frukterna sitter en man och ropar ut priserna upp mot fönstren.

Då rasslar det med ens i ett hörn af rummet, och jag vänder mig om. En af tjänarne, en äldre man med gråsprängdt skägg, som förut hela tiden stått orörlig i bakgrun-den med händerna lagda öfver bröstet, har nu på en vink af sin herre vridit upp en grafon, och öfverröstande vattnets melodiska skvalp och rösterna utanför tonar genom rum-met ett smattrande styc-ke Wagner. Rachid, Ra-chid, ättling af profeten, tror du verkligen att alla otrogna franker före-draga teatermusik?

(Forts.)



UTSIKT VID BOSPOREN CANDELLI. HOFFOTOGRAFEN G. BERGGREN, KONSTANTINOPEL FOTO.



EVA FRYXELL.

FÖR NÅGRA DAGAR sedan fyllde den be-kante häfdatecknaren Anders Fryxells dotter, författarinnan Eva Fryxell, 75 år. På såväl det litterära som rent sociala området är hon att räkna till vårt lands märkligare kvinnor.

Född den 15 januari 1829, erhöi hon af sin fader en synnerligen värdad uppfostran, fick under en följd af år tjänstgöra som dennes handsekre-terare och litterära hjälpreda och tog, på samma gång hon sålunda tidigt började ägna sig åt lit-terär verksamhet, djupa intryck af de frisinnade tendenser, som Anders Fryxell med så stor skärpa häfdade i tal och skrift. Dels under eget namn, dels under pseudonymerna Edmund Gammal och F. A. Ek har hon sedan publicerat en mångfald uppsatser och böcker i sociala frågor; vi nämna som exempel Kvinnofrågan, som utgafs 1880, och Omstörtning eller utveckling, af år 1886.

Samtidigt har hon såsom aktiv medlem af flere humanitära sällskap äfven på andra vägar än för-fattarskapets tagit verksam del i det sociala re-formarbetet. Liksom sin syster, fröken Mathilda Fryxell, är hon en varm anhängare till den mo-derna nykterhetsrörelsen, är medlem både i Sveriges blå-bandsförening och Hvita ban-det och har med stor sympati omfattat den nykterhetsverk-samhet bland landets studeran-de ungdom, som framträd på den senare tiden.

Wilh. Becker,

— Kongl. Hofleverantör. —

Malmstorgsgatan 5, Stockholm.

Afdelningen för Sjukvårdsartiklar:

Dinappar af bästa patentgummi, svarta och röda, såväl vanliga som helgjutna, i 17 olika mönster och stor-lekar — 3 1/2 till 8 cm. långa — från 8 till 20 öre pr st., vid köp af 1 duss. lämnas 10 proc. rabatt.

Äkta Baby-Diflaskor — trekantiga — pr st. 18 öre, med 10 proc. rabatt vid 1 duss. **Diflaskappa-raten Baby**, komplett med kokkärl, ställning, flaskor, kautschukroppar och 3 st. nappar kr. 6.— med 10 proc.

Diflaskborstar till pris af 12 och 25 öre. **Dinap-par med ringar**, både af ben och gummi — s. k. **Tröstare** — från 15 till 25 öre. **Svart Slang** af 1:ma paragummi till diflaskgarnityr pr meter 50 öre.

Bröstglas, med eller utan napp och slang från 15 till 75 öre. **Mjölksugare** med 1:ma grå eller röd boll, så-väl med som utan reservoar till pris kr. 0,85 till 1,50 pr st. *Gods varor, låga priser!*

Hennes för kulturell odling betydande lifsgär-ning finnes utförligt skildrad i en af signaturen L. S. (Lina Sandell) skriven biografi, införd i Idun n:r 7 för år 1895, till hvilket nummer vi hänvisa.

Ett antal vänner till den aktade författarinnan bragte henne på aftonen af födelsedagen en varm hyllning vid en å Hôtel Fenix anordnad fest, hvar-vid af fru Retzius till jubilaren öfverlämnades en på pergament textad hälsning samt en silfvervas med blommor. Flere talarinnor uppräddes dess-utom och en mängd telegrafiska lyckönskningar ingingo.

UR DAGENS KRÖNIKA.

CLEMENTINE ESKILSSON †. Den 8 januari i år afled i Ystad en högt aktad och värdad medlem af detta samhälle, änkefru *Clementine Eskilsson*, i den höga åldern af öfver 83 år. Fru Eskilsson, som var änka efter kronofogden Nils Eskilsson och dotter till kyrkoherden i Ystad



CLEMENTINE ESKILSSON.

höfpredikanten Nils Christoffer Psilander och hans maka Annette Elisabeth Giese, utöf-vade, säger Ystads-Posten i sin minnesru-na, en sällsynt stor och finkänslig hjälpsamhet. Hon ägde visserligen ett öfverflöd af jordiska ägodelar, men använde detta på det ädlaste och mest välsignelserika sätt genom att hjälpa, där hjälp behöfdes, och lindra nöden, där sådan tryckte. Därför kommer och hen-nes minne att städse lefva välsignadt och aktadt inom Ystads samhälle. Hennes namn kommer därjämte, efter hvad det förspörjes, att fästas vid åtskilliga donationer till välgörande ändamål, i det den afidna af sin efterlämnade rätt betydliga förmögenhet för sådana ändamål spart afsevärda belopp.

En syster till fru Eskilsson, fröken *Anette Psi-lander*, afled i samma stad den 30 sistl. dec. vid 78 års ålder.

FRÖKEN NINA VON ENGESTRÖMS väfskola i Örebro häfdar alltjämt sin ställning som en af de förnämsta inom landet. Skolan mottager så-väl *betalande* elever som *frielever*; de senares undervisning bekostas dels af landstinget, dels af staten. Äfven finnes ett antal afönade väfverskor, som under föreständarinnans ledning utföra be-ställningar å olika slags väfnader. I sammanhang härmed påpekas den af fröken von Engeström ut-gifna »Praktisk väfbok, tillägnad den svenska kvinnan». Arbetet, som är rikt illustrerad, kostar 3 kronor och kan rekvireras direkt från väfskolan mot efterkraf eller förutbetalning.

Lägg märke till

det extrablad — Idun n:r 3 1/2 — som med-följer detta nummer och innehåller en annons om »Mellins Food», hvilket världsberömda pre-parat numera torde kunna anses som en nöd-vändighetsartikel i snart sagdt hvarje hem,

EN NITTIO-ÅRING.

I GÅR fyllde hofrättsrådinnan *Karin Vult von Steijern* nittio år. Omkring förra århundradets midt och långt framåt känd och värderad i vida kretsar för sin kvinnliga älsk-värdhet och sin konstnärliga begåfning, förtjänar hon väl en plats i Iduns porträttgalleri. Vi hafva därtill nöjet att presentera hennes bild i reproduktion från ett synnerligen vällyckadt porträtt, måladt af Carl Larsson, då hon var 80 år — ett sannskyldigt konstverk, tillhörande hennes son, direktör Fr. Vult von Steijern på Kaggeholm.

Hofrättsrådinnan Karin Vult von Steijern föddes i Stockholm den 20 januari 1814, dotter af dåvarande regementspastorn vid Svea Lifgarde, sedermera kyrkoherden i Alingsås Lars Peter Afzelius (äldre broder till skalden Arvid August Afzelius) och Tullia Elisabet Brun.

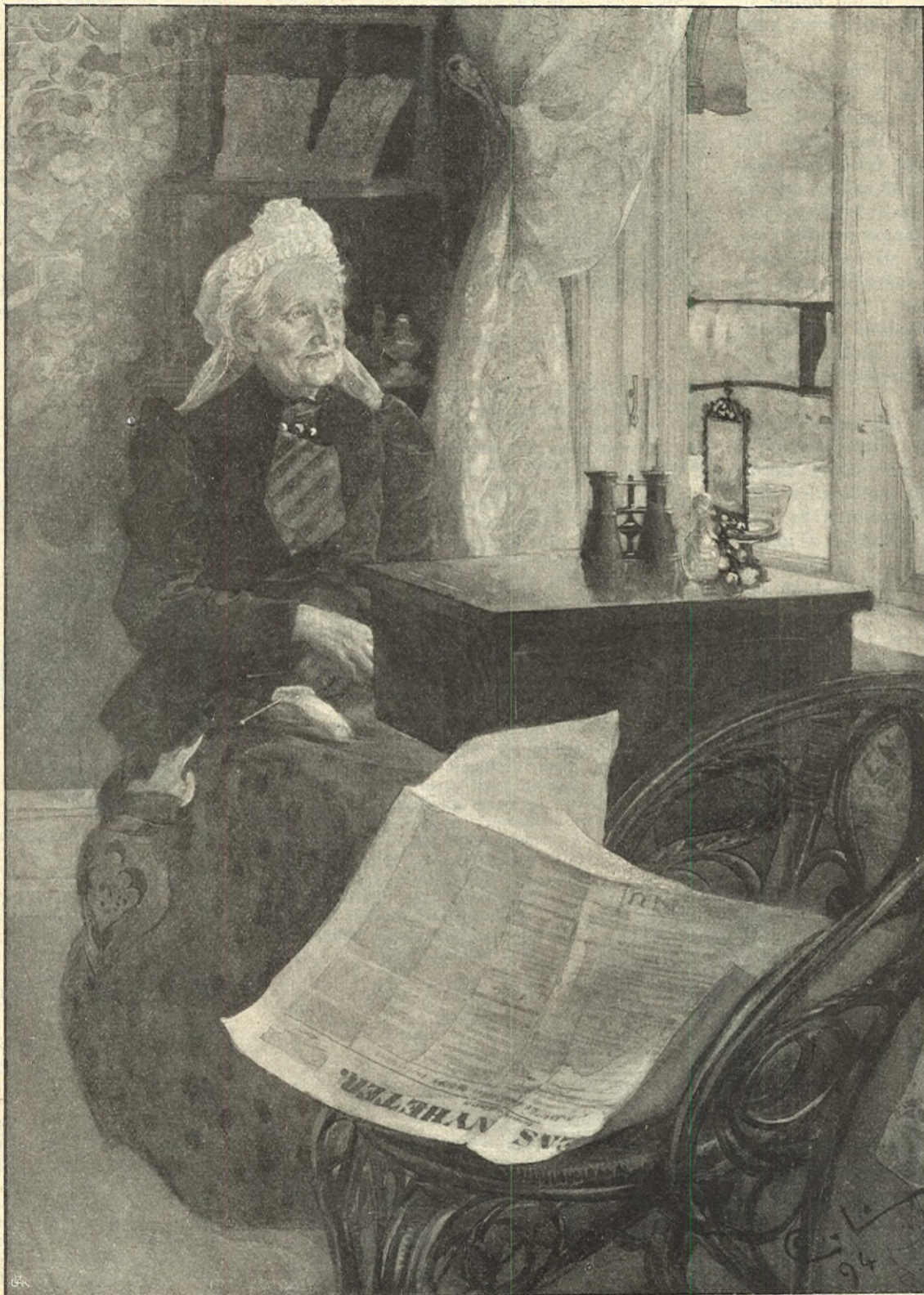
Hon gifte sig 1804 med dåvarande assessorn i Göta hofrätt Johan Julius Vult von Steijern och erhöi i sitt äktenskap döttrarna Tullia, nu änka efter majoren i väg- och vattenbyggnads-kåren Hj. Bergman, och Julia, gift med stationsinspektoren Rob. Bruno, samt sonen Fredrik, förut redaktör och utgifvare af Dagens Nyheter, nu ägare till det vackra herresätet Kaggeholm vid Mälaren.

Ehuru kroppsligen klen, är fru Vult von Steijern vid en andlig vigör, som för hennes höga ålder torde vara mera sällsynt, och bevarar ännu i ålderns sena dar det varma, ljusa sinne och det alltid gläd-tiga lynne, som under ett i det närmaste femtioårigt äktenskap utgjort den lifvande och sammanhållande kraften i ett sällspordt lyckligt hem.

Under yngre år gjorde dessa egenskaper henne till en ovanligt älskvärd värdinna i detta hem, som äfven på en tid, då Jönköping var berömdt för sitt glada sällskapslif, torde få räknas bland de gladaste och gästfriaste. Begåfvad med en sällsynt vacker röst, tog hon liflig del i det för sin tid mycket rika musikaliska lif, som särskildt under dåvarande presidenten, excellensen L. H. Gyllen-haals egid blomstrade i staden och tog sig uttryck bland annat i sångföreningens konserter och i flere sceniska föreställningar. Skal-

den C. J. L. Almqvist, som en tid var bosatt i närheten af Jönköping, hörde henne gärna sjunga sina »songs», och man kan ännu träffa gammalt folk, som med förtjusning talar om, när hon och en äldre, för några år sedan bortgångna syster, fru Laura Lothigius, moder till landshöfding L. i Venersborg, sjöngo sina duetter. Fru Lothigius var nämligen utrustad med en altstämma lika härlig som hofrättsrådinnan Vult von Steijerns sopran,

glada och lifliga Jönköpingshemmet och familjen bosatte sig på landet. Men äfven dit förde husmodern, om ock inom trängre gränser, med sig allt det, som en gång lyst upp i det förra. Änka år 1889, har fru Vult von Steijern under de sista decennierna åter bott i Jönköping, och det var i sitt hem därstädes, som hon, omgifven af barn, barnbarn och barnbarnsbarn, annan släkt och vänner, den 20 dennes firade sin 90-års-födelsedag.



FRU KARIN VULT VON STEIJERN. EFTER EN AKVARELL AF CARL LARSSON.

och likasom de båda systrarna i lifvet voro oskiljaktiga, så hade äfven deras röster vuxit tillhoppa till en så att säga högre enhet, hvilken genom materialets sällsynta skönhet och känslans naturlighet åt deras sång vann en viss och utan tvifvel ej oberättigad berömmelse äfven utom den lilla Vetterstadens gränser. I det Steijernska hemmet idkades för öfrigt i allmänhet mycket musik, god kammarmusik och sång.

På grund af hofrättsrådet Vult von Steijerns tilltagande sjuklighet upplöstes emellertid det

ett bredt band af mörkt glänsande öppet vatten. Men det var ej vatten, utan is, en klar mörkgrön spegel.

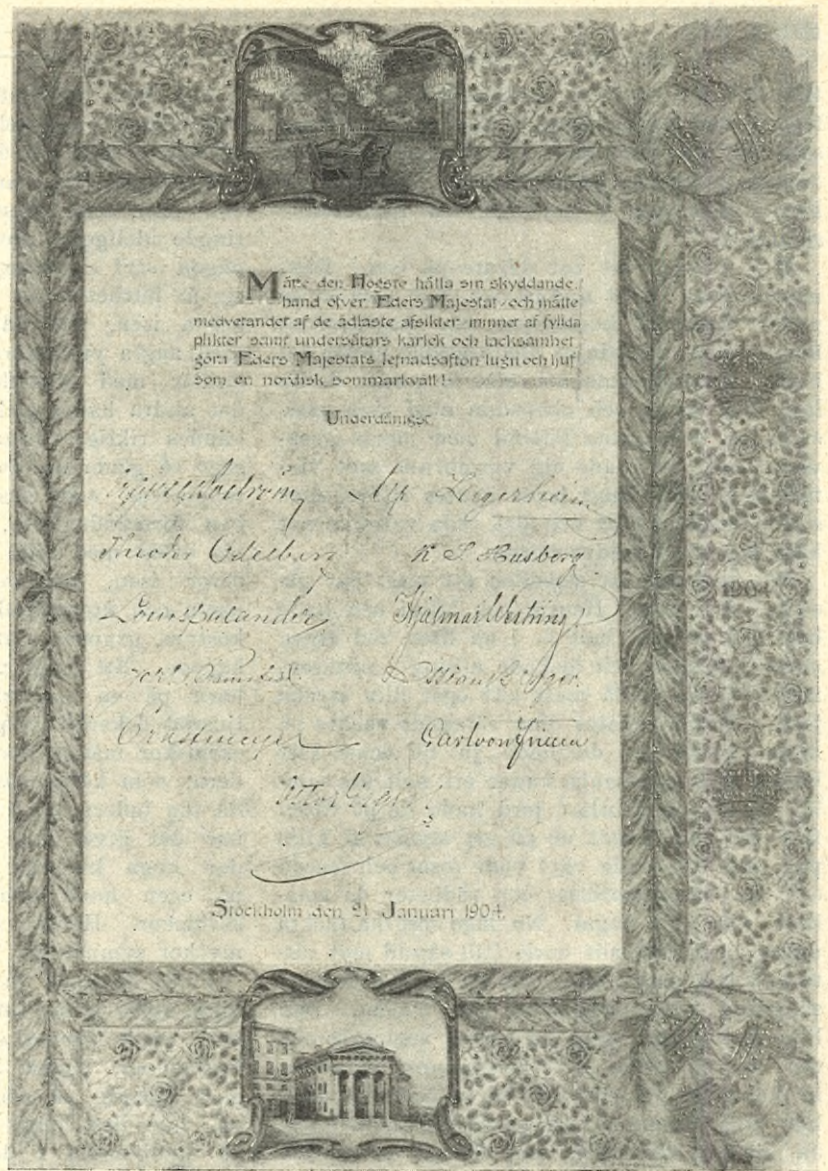
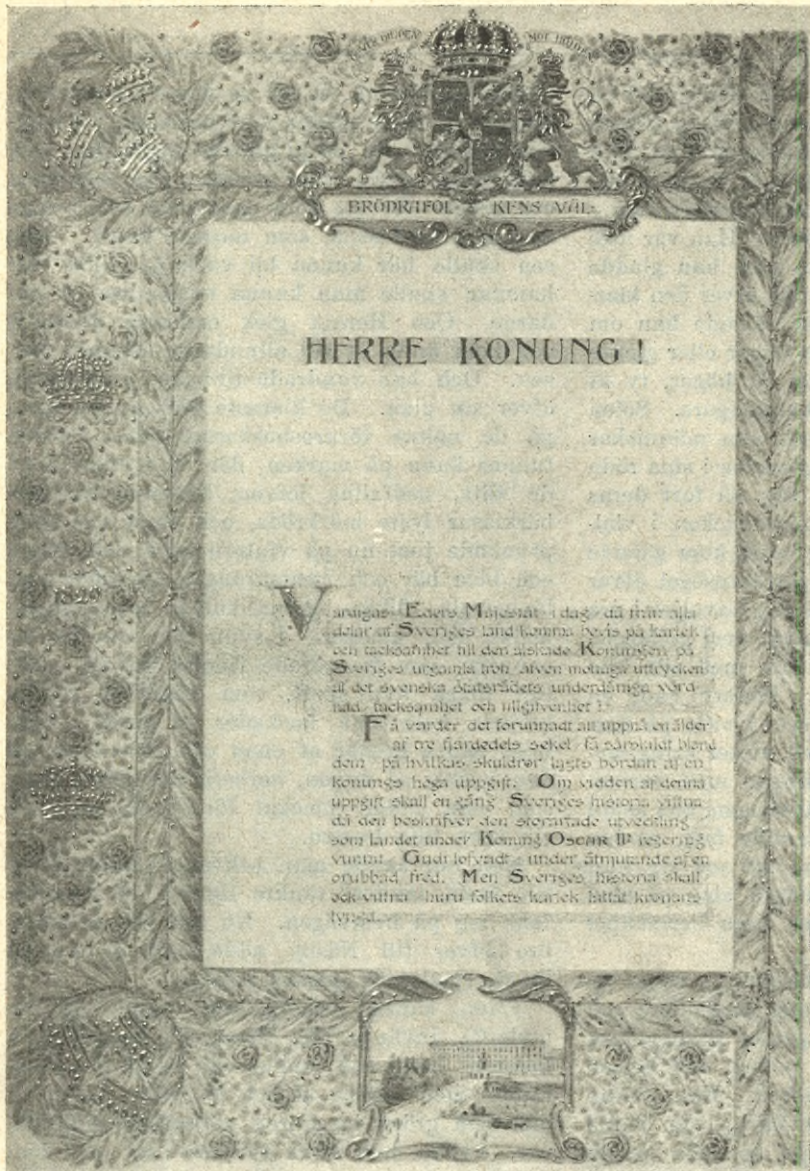
Det var lif och rörelse ute på isen. Grupper af ungdom med kostymer i blått, rödt och grått rörde sig under prat och skratt långsamt hit och dit. Somliga af de unga kavallerierna åkte baklänges, medan de konverse-rade med flickorna, och många hade i händerna golfspelskörer, som sågo ut som käppar med fingerlikt böjd ända, men de tycktes dock ännu ej ha kommit sig för att begagna dem.

LUFTSLOTT — PÅ BADSTUGUHOLMEN.

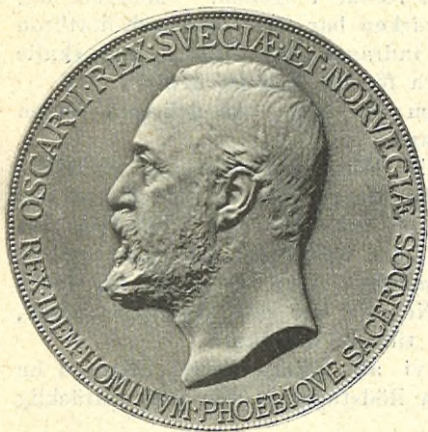
EN ENVIS barvin-ter med lindrig köld rådde från julen ända till trettondehelgen. Dag efter dag var himlen lika mulen och grå, och knappast någon vindfläkt rörde sig. Vädret tycktes trött, så att det hvarken orkade snöa eller blåsa. Dagarnas ständiga halvmörker och luftens stiltje började till sist kännas outhärdliga. Det var som om oföränderligheten med sin tyngd lägrat sig öfver den förgångliga och växlande naturen, och människorna kände som en mara öfver bröstet. Luftens föreföll dem tryckande, och de längtade efter nederbörd och friska vindar.

Då klarnade det med ens på trettondagen. De gråa dimmorna höjde sig, himlen lyste ljusblå, först i små strimmor och fält, sedan allt mera hel och sammanhängande, och till sist strålade själfva solen. Blek var den, men det var ändå sol, och allting blef åter nytt och friskt.

Stora Värtan låg och badade sig i solen. Den gula vassen sken emot det stora, hvita rimfrostfältet närmast stranden. Längst bort låg hafsbandet lika bländande vitt, men mellan de båda stora hvita fälten såg det ut som



ADRESS, TEXTAD PÅ PERGAMENT I GULD OCH FÄRGER AF FRÖKEN SOFIA GISBERG OCH AF DEN SVENSKA REGERINGENS MEDLEMMAR ÖFVERLÄMNAD TILL H. M:T KONUNGEN PÅ 75-ÅRS DAGEN.



MEDALJ I GULD, GRAVERAD AF PROFESSOR A. LINDBERG OCH AF SVENSKA AKADEMIEI ÖFVERLÄMNAD TILL H. M:T KONUNGEN PÅ 75-ÅRS DAGEN.



PÄRM I LÄDERMO SAIK OCH LÄDERPLASTIK TILL ÖFVANSTÅENDE ADRESS, UTFÖRD AF HRR F. BECK & SON, STOCKHOLM.



MEDALJ I GULD, GRAVERAD AF PROFESSOR A. LINDBERG OCH AF DEN SVENSKA HOFSTATEN ÖFVERLÄMNAD TILL H. M:T KONUNGEN PÅ 75-ÅRS DAGEN.

DE LATINSKA INSKRIPTIONERNA

å Svenska akademien medalj här ofvan lyda i öfversättning: Åtsidan: Oscar II Sveriges och Norges konung. På en gång konung öfver människor och Apollos präst. Frånsidan: Till konungen, skyddsherren, skalden, talaren i tacksam erinring af femton lustrer. Svenska Akademien 1904.

Här och hvar kom en skridskoseglare ljudlöst fram i den svaga vinden, eller såg man bara som en stor vit fågel det fyrkantiga seglet komma glidande, bakom hvilket mannens silhuett skymtade i otydligt och förstörande skuggspel.

Hur vackert det var därute på isen! Dimmorna hade rullat undan och lågo som hvita vallar borta vid horisonten, där skogsåsarnes långa lugna böljelinjer stodo gråblå under det hvita, Storholmarna och alla de andra öarna lågo där tysta och obebodda med sina vassstränder och nakna löfträd med mörkt grenverk, som tecknade sig varmbrunt mot vinterluften, och långt borta syntes Djursholms slotts branta gaflar och det röda vattentornet höja sig öfver trädskronorna.

Då kom där på stranden ett ungt par gående. De hette Henrik och Mimi och hade bott därute ett helt år i en liten röd stuga uppe i skogen och älskade allting i naturen, men kanske ändå mest sitt eget lilla stycke jord. Träden syntes dem särskildt vackra på deras backe — de hade ju nu också lärt känna dem en smula under ett helt års samlif — och en skutlast jord hade de på våren fört dit och bredt ut på ett stycke af klippan, och där hade växt både rosor och reseda och de bästa morötter och rödbetor de smakat i alla sina dagar. Nu lågo rosorna täckta under jord, hackadt enris (till skydd mot råttorna), och grankvistar, och de korta grönsaksängarna voro uppgrädda och frusna. Den lilla slutningen, som de besatt med gräs och där de på våren och försommaren planterat in konvaljer, sippor, gullvifvor och alla möjliga vilda blommor, låg också och hvilade sig. Ja, själfva stenhällen, som Henrik under den regniga hösten flitigt broderat med olika mossarter, den ena grönare och vackrare än den andra, var vit af rimfrost, och mossorna ville liksom krympa ihop.

»Nå, ändtligen får man då se solen,» sade Henrik och slog skridskorna, som han bar i handen, upp i luften, så att de klingade. »Det skall bli skönt att få sig en tur! Det är då en evig synd, att inte du också åker skridsko.»

»Nej, du vet ju, att jag har så svaga vrister, att mina fötter inte alls duga till det.»

»Åh, strunt i det, så tycker man alltid, när man börjar!»

»Ja, men du minns nog, när vi voro förlofvade, hur omöjligt det var för dig att lära mig konsten, fast du gjorde dig mycket besvär,» invände Mimi. »Mina fötter äro nu tyvärr en gång skapade så, att de lätt vika sig, äfven när jag går på bara marken. Så det kan inte hjälpas.»

»Nå, eftersom du är så omöjlig, så får jag väl gå ensam då,» sade Henrik och slog sig i detsamma ned på en sten vid stranden för att spanna på sig skridskorna.

»Tag nu väl vara på dig och akta dig för vakar,» ropade den lilla frun, när hennes man skulle ge sig ut.

»Var lugn, du, jag reder mig nog,» svarade Henrik och svingade sig ut på det hvita rimfrostfältet.

Ack, så härligt det var! Henrik hade just känt sig kuslig och trist under denna mörka tråkiga barvinter. Han hade ett nervsystem, känsligt som en barometer, och tog alltid starkt intryck af vädret. Och så inbillade han sig gärna själf, att han egentligen hörde hemma i södern. Men bara han kom ut en klar vinterdag, då solen sken, mädde han som en fisk i vattnet och kände med en viss öfverraskning, att han i alla fall var nordbo. Den friska kylans egendomliga, starka lifslust strömmade då berusande genom hela hans varelse.

Väl öfver rimfrostfältet, kom Henrik ut på den blanka isspeglan. Det dundrade ibland till i isen med ett doft, klunkande ljud, som fortplantade sig långt bort, och Tegnér's ord om »Ran, som stöter ett hål i sitt silfvertak,» ringde ideligen i Henriks öron. Han var icke någon styf skridskogångare, men han glädde sig åt lättheten att susa i väg öfver den klargröna isen, och då och då växlade han om med några ytterskärs sirliga bågar eller gjorde cirklar med öfverslag, helst åt höger, ty åt det andra hållet gick det knaggligare. Solen kändes riktigt värmande, och alla människor sågo så glada ut, de små gossarna i sina röda topplufvor, som skalade i väg, så fort deras ben förmådde bära, den unga flickan i violblå dräkt med röda ränder, som kom gående öfver isen, bärande ett skridskosegel öfver axeln och uppvaktad af en ung kavaljer i grå kostym, grupperna af ungdomar med golfspelskappar. Ett ungt par var ute med sitt lilla barn på en sparkstötting. Fadern hade en ljusröd fiskaretröja på sig och gjorde på sina skridskor många konster och volter kring modern, som körde sparkstöttingen med barnet. Så tog fadern tag i sparkstöttingen, och åstad bar det öfver isen i hvinande fart, medan den unga kvinnan fick tid att roa sig litet på egen hand och slå några slag på sina skridskor. Henrik fann det unga herrskapet mycket sympatiskt.

Förbi Svalnäs' hvita hemtrefliga corps de logis, förbi Näsby utskjutande skogsudde och bort emot ägorna af det gamla Brahegodset Rydboholm längst inne i viken, allt längre gled Henrik på sina skridskor. Han tänkte på, hur den unge Gustaf Vasas, som bodde på Rydboholm i det solida tornlika gamla slottet, också njutit af vinterns fröjder på dessa samma ställen, han tänkte på Djursholmaren Johan Banér's säkerligen oförvägna skridskofärder. Om också tiderna förändrat sig, så var nog panoramat med holmarna i hafvet och de blånande skogshöjderna rundt omkring detsamma nu som för 400 år sen.

Men det blef tid att vända om. Redan när han på utgåendet dubblerade Näsby udde, hade han lagt märke till en holme, som ligger just utanför denna udde, så att ett smalt sund uppstår dem emellan. Han tog upp sin skärgårdskarta och såg, att det måste vara Badstuguholmen. Ett sådant lustigt namn! Hvarför hette den så? Hade där kanske i förna tider verkligen funnits en badstuga? Lika godt, han kunde inte låta bli att gå i land på holmen och se, hur den såg ut. Ända sedan sin barndom hade han haft en obetvinglig lust för öar och med förtjusning besökt både Gotland, Öland och Bornholm. Och Badstuguholmen såg riktigt ståtlig ut, där den höjde sig brant och skogklädd ur vattnet.

Skridskorna af, och så gick det lätt att komma upp för holmens branta, mot Näsby vettande sida.

Uppkommen stannade Henrik slagen af sydens skönhet. Klippan bildade en plåtå, kring hvilken vresiga furor och granar slogo ring. Åt alla håll öppnade sig mellan träden en underbar utsikt öfver fjärden. Långa utlöpare af lågt land med löfskog och vass sträckte holmen i flere riktningar ut som armar i vattnet.

Här uppe skulle jag vilja bygga mig ett hus, tänkte Henrik. Se en sådan utsikt! Och träden skydda rundt omkring mot vinden. Det blef kanske ändå bra kallt om vintarne här högt uppe, och han gick vidare ned mot öns lägre del. Där gick från strand till strand en plan, som höjde sig sakta mot öns midt. Här skulle huset kanske hellre ligga, lugnt och skyddadt; när man kom upp i vädret, fick man ändå en härlig utsikt. Träd-

gården kunde bli så fin på den släta marken. Men tänk hvad träden voro mossiga! På somliga ställen voro de ju alldeles utgångna. Och hela enar stodo rent svarta. Här behöfdes ett arbete för att göra dem rena och hugga ner alla de vissna, som mossan kväft. Men sen skulle här kunna bli vackert! Små båthamnar skulle man kunna bygga ute på udarne. Och Henrik gick omkring öfverallt och kom ända ut till allundarne närmast vassen. Och han vandrade tillbaka, grubblande öfver sin plan. De klaraste röda nypon sutto på de nakna törnrosbuskarne, gröna örtblad funnos ännu på marken, där de skyddades af de täta, nedfallna löfven, berberisbuskarnes bärklasar lyste mörkröda, och stora enbuskar prunkade just nu på vintern med både gröna och blåa bär och nyutsprungna blommor med långsmala, fikiga gröna kalkar, som hängde nedåt som klockor. I synnerhet var där en enbuske, som frapperade Henrik genom ovanligt långa nya skott, som växte så, att de bildade hela små kaskader af grönt. Han bröt några grenar af enen och lade dem till den bukett af nypon, berberis och gröna blad, som han redan plockat för att ha med till sin kära lilla hustru.

Men hur skulle man bekvämt komma öfver till fasta landet? tänkte Henrik, då han befann sig på hemvägen. Nu vet jag, en hängbro öfver till Näsby udde, det är inte så långt, sundet är ganska smalt.

»Men kanske fartyg inte kunde gå inunder?» invände lilla Mimi, då hennes man kommit hem och under ett öfrigt promenerande med henne af och an öfver golfven i blåa och gröna kamrarne utvecklade sina planer, hvilka hon strax tycktes vara med om.

»Nå, då fick man ha en flottbro under sommaren,» svarade Henrik. För resten kunde man ju reda sig med en roddbåt eller en kolibribåt, som kvickt kunde kila öfver.

»Ja visst ja,» kvittrade Mimi med ett litet muntert leende i ögonen. »Men hör du, när isen hvarken bar eller brast och flottbron redan var indragen för vintern, hur skulle man då göra för att komma öfver?»

»Jo,» kom det raskt, »då fick man ha en liten isbrytare.»

»Ja visst!» Mimi skrattade högt och friskt. »Men vet du, Henrik, jag är rädd för att det allt skulle bli bra dyrt med både bron och kolibribåten och isbrytaren, ja, bara med en af de där sakerna. Inte ha vi råd till det?»

»Inte? Nej, du har rätt, naturligtvis inte, vi få vänta tills vi bli rika.»

»Då få vi allt vänta länge! Men vi ha ju vår lilla Rödstuga, är den inte tillräcklig för oss?»

»Jo visst, min rara lilla unge, visst är den det.» Henrik kysste sin hustru, och de gingo till fönstret och stodo och sågo ut på rabatten med de vackra Ramlösa-rosorna, som de själfva planterat och som nu sofvotrygt under det gröna granriset. »Men ser du, det gör godt att låta fantasien lufta på sig ibland.»

»Ja, det tycker jag med,» svarade den lilla frun, och hennes bruna ögon glänste. »Det är mycket roligt att hjälpa dig med att bygga luftslott!»

JOHN KRUSE.

GLÖM EJ

JUBILEUMFONDENS SPARBÖSSOR.

ETT SKEPPS- GOSSEHEM.

HEMMET FÖR KUSTARTILLERISTER OCH SKEPPSGOSSAR är namnet på den senast färdiga bland de relativt många filantropiska inrättningar, som på ett par års tid tillkommit i Karlskrona. På mindre än ett halft års tid har detta nya hem åstadkommits. Med bistånd af några för saken intresserade personer har hemmet startats af en med öppen blick för ungdomens frestelser och med varm håg att kunna bestå i kampen däremot besjälad kvinna.

Det nya hemmet, som, hvad namnet angifver, är afsedt för till Karlskrona kustartilleri hörande manskap samt icke minst för de till ett 500-tal uppgående gossar mellan 15 och 18 år, som bära namn af skeppsgossar, och som utbildas till matrosar vid flottan, invigdes och började sin verksamhet i början af sistlidne november. På den korta tid, under hvilken hemmet tillkommit, har man af lätt insedda skäl inte kunnat åstadkomma någon egen lokal, — detta är ett framtidsmål, som vi hoppas, att hvarje för försvarsungdomen intresserad

skall bidraga till att nå —, utan sådan har förhyrts i första våningen af ett nytt, större hus vid Stortorget. Vi lämna här ett par interiörer från hemmet,

past veta, hvad ett hem är, och som förut, då de varit fria att gå ut i staden, i de flesta fall varit hänvisade till gatan och sämre kafélokaler, bör ej

hvilka bättre än ord kunna tälja om dess trefnad, samt hur väl gossarne känna sig där. Hvert rum, — de för gossarne afsedda äro fem, — har *sitt* ändamål. Så är t. ex. *biblioteket* afsedt för bokläsning, och må det anmärkas, att, fastän bokförrådet ännu icke är så synnerligen stort, är rummet på gossarnes fritid oftast till sista plats upptaget af en vetgirig skara ungdom. I *skrifrummet* näst intill raspas det på värre med bref till mor och far eller till syskon och vänner; det är ju så godt att få sitta lite ordentligt, när man skall skriva. I de öfriga rummen förekommer mindre allvarlig sysselsättning. Där läsas dagens tidningar eller spelas sällskapsspel af skilda slag, där finnes piano för den, som kan behandla det, och där gifves tillfälle att få en kopp kaffe, te eller choklad, läskdrycker m. m.; sprithaltiga drycker få naturligtvis icke förekomma.

Hvilken betydelse ett så inrättadt hem kan hafva för gossar, som ofta äro långt skilda från sina hem, ja, som, en del bland dem, knap- past veta, hvad ett hem är, och som förut, då de varit fria att gå ut i staden, i de flesta fall varit hänvisade till gatan och sämre kafélokaler, bör ej



FRÅN SKEPPSGOSSEHEMMET I KARLSKRONA. 1. BIBLIOTEKSRUMMET. 2. SKRIFRUMMET. 3. SCHACKRUMMET.



FRÅN DEN STORA TEATERBRANDEN I CHICAGO. 1. DEN AF PANIK GRIPNA PUBLIKEN KASTAR SIG FRÅN GALLERIER OCH LOGER NED PÅ PARKETTEN. 2. EN DEL AF PUBLIKEN BERGAS UN DAN LÅGORN A PÅ EN RÄDDNINGSBRYGGA SLAGEN MELLAN IROQUOIS-TEATERN S BAKVÄGG OCH GRANNHuset.

vara svårt att förstå. Men detta hem är börjadt med ringa medel och befinnes ännu i sin linda. För att fylla sitt ändamål måste det utvidgas och därtill behövas ytterligare medel. Det är ju ett godt företag, en inrättning, hvarifrån ljus skall spridas in i månet mörkt sinne. Det är därför ett hopp så väl hos dem, som stå bakom företaget, som hos föreståndarinnan, att Guds välsignelse skall följa det, så att det må växa starkt och utvidgas till nytta och glädje för den krigarungdom, som älskar att dvälas där.

A. W—n.

EN NATT. AF FRIDA LANDSORT.

SAM VALLIUS, »poeten», sof och drömde. Han tyckte sig vandra på en enslig och mörk stig, som han knappast kunde skönja, och med händerna utsträckta trefvade han sig fram mellan täta snår, under det han snafvade öfver hala trädrötter och stötte fötterna mot skarpa stenar. Vägen slingrade sig hit och dit, men hvar den ledde, visste icke den drömmande. Då och då syntes en liten tunn, grå skepnad bredvid honom på stigen, försvann i dunklet och skyntade fram igen. Långt i fjärran hördes åskan gå med ett jämnt mullrande dån, som ständigt ljud lika aflägsset, aldrig tog till, aldrig saktade af och aldrig höll upp. Men ingen blyxt lyste i mörkret.

Plötsligt tystnade dån, och Sam Vallius halfvaknade. Han slog upp ögonen, men i det djupa mörker, som mötte hans blick, kunde han icke urskilja det ringaste, och han kände sig orolig, yr i hufvudet och bortkommen.

»Hvad det är underligt,» tänkte han, »att man kan känna sig så här vilse, när man vaknar i sitt eget rum och i sin egen säng. Hvar är fönstret? Och hvar är dörren? Åt hvilket håll har jag hufvudet? Fötterna har jag bestämdt, där hufvudgården borde vara. Kristin måtte ha bäddat på något besynnerligt sätt: sängen känns underligt smal och trång. Och jag hör någon andas här inne. Här är någonting på tok. Jag måste ha tag i tändstickorna och bringa reda i saken.»

Han sträckte ut handen och stötte den mot en mjuk vägg. I detsamma började rummet skaka och vaggas, och det mullrande dån, som han hört i drömmen, hördes ånyo, sonderhackadt af rasande stötar.

Sam Vallius vände sig om, fick ögonen på den elektriska taklampan, som knappast kunde urskiljas som en svag ljusning under sin mörka natthufva, och upptäckte en svart nacke på den hvita hufvudgården i en bädd midt emot hans egen.

I ett nu var Sam Vallius fullt vaken, och situationen var klar: han befann sig på nedgående nattsnälltåget från Stockholm, låg i en sofkupé och kom från sin väns bröllop.

Vid tanken på vännen gick det som en plågsam stöt genom alla hans nerver, hans hjärta fylldes af tomhet och saknad och en pinande känsla af livets osäkerhet och alltings föränderlighet, och han såg framför sig de senaste fem åren och den stund, som var.

»I hela, vida världen finnes ingenting att lita på,» tänkte han bittert. »Min vän och jag voro två hälfter af ett helt. Och ändå öfvergaf han mig, så snart han kunde. Det vore bättre att han vore död. För mig vore det bättre. Kanske för honom också. Inte nu, men när han nyktrat till från ruset. Och det kan ju inte dröja många år.»

För mig skulle det kännas mindre tungt, om jag nu komme från hans begrafning. Att döden tar ens käraste ifrån en, det är det naturligaste slutet på sagan. Döden är aldrig så obarmhärtig som lifvet, den bara gör sin plikt. Men att se sin bästa vän gå bort,

medan han ännu är i lifvet, det är det sorgligaste, som finns.

Han var den fattiges enda lamm, min glädje, mitt solsken. Allt var han för mig, mitt hjärtas vän och min fantasi lekkamrat. I fem år ha vi båda varit som en, i fem år har jag haft till daglig fröjd en människa, som var stämd i samma tonart som jag, som förstod allt och aldrig missförstod något, som hade händer att ta emot, hvad jag hade att ge, och som med fulla händer gaf mig af sitt eget, just det, som jag kunde ta emot.

När jag satt vid min pulpet i banken och såg upp, var jag van att möta hans muntra ögon och hans kloka leende. När jag trött och led vid folk och pengar gick från mitt arbete, var han i tamburen före mig och hjälpte mig på med rocken, och vår middag på tu man hand vid vårt eget bord i vårt eget hem var en daglig fest. Så kommo eftermiddagens ändlösa vandringar på vägar och stigar, genom skogen eller utmed sjön, eller hit och dit på gatorna, vandringar på måfå, utan mål och ärende, men fulla af ögonblickets lif, af skämt och historier och skratt och filosofi och komik. Och vårt semesterlif på landet i små låga, obekväma rum, men med bad i öppna sjön, med härlig sommarmat och sommardryck och hängmattesiasta under gamla, stora granar och dagen lång den sköna, sorglösa lättja, som ingen kunde njuta som vi båda.

Allt det där är slut nu.»

Sam Vallius stirrade med trötta ögon på lampans dämpade ljus. Så rörde sig den svarta nacken på bädden midt emot. Sam Vallius vände sig åter mot väggen.

»Jag visste ju redan från början, att det skulle ta slut en dag, och att det kunde hända när som helst. Jag visste ju, att han hade relationer inom bankvärlden, och att han bara väntade på en högre aflönad plats för att kunna gifva sig. Men jag tänkte aldrig så långt som in i framtiden. Hans förlofning angick inte mig, så länge fästmon inte stod för dörren, utan höll till i Ume eller Pite eller hvar det nu var. I min tillvaro spelade hon ingen roll, knappt nog i hans, tycktes det mig. Bref fick han ju emellanåt, och själf skref han förstås till sin Klara. Men de hade kommit öfverens att inte träffas, förrän bröllopet skulle stå. För resten trodde jag honom, när han påstod, att hon var den härligaste flicka under solen, fastän det var märkvärdigt, hur sällan han talade om henne. Han väntade med tålighet lugn, och jag hade ingenting emot henne mer än hennes namn. Det passade inte till hans beskrifning och lät för mina öron som en falsk ton i en vacker melodi. Klara! Hon kunde lika gärna ha hetat Kunigunda eller Serafia eller Amanda. Jag gick och skämdes öfver min motvilja mot hennes namn och tordes aldrig ens på skämt ta det i min syndiga mun, för att inte min ironiska ton skulle förråda mig och såra Göran. — Jag undrar, hur det nu skulle låta, om jag sade »Klara» högt. Det skulle roa mig att göra det, men den där svarta nacken skulle förstås vakna och tro, att jag vore galen.»

Nå ja, så gingo åren, och så kom det där anbudet från Stockholm. Han frågade mig till råds. Visst borde han ta emot platsen och gifva sig. Kanske betydde det ingenting, att hon hette Klara, tänkte jag. Så sorglöst ädelmodigt var jag då.

Ännu var det, som om saken inte angått mig. Och när han flyttade från sin gamla plats och från mig och jag hjälpte honom att packa och följde honom till tåget, var jag glad som en lärka om våren. Då tänkte jag bara på honom, inte på mig själf. Ännu begrep jag inte, att jag förlorat honom. Inte ens under

de här sista månaderna, då jag gått ensam bland kamraterna och ensam hemma hos mig, har jag haft det klart för mig. Aldrig förr har jag behöft så lång tid för att fatta något.

Men nu vet jag, att han är förlorat för mig. I samma ögonblick jag såg hans Klara och hörde henne tala, för några timmar sedan, gick det ändtligen upp för mig, på bröllopet, där hon lyste i all sin glans. Så såg hon alltså ut, hon, som tagit min vän ifrån mig! Bevars, hon hade ju äldre rättigheter, som det kallas, och för mig skall hon få ha honom i fred. Med henne kan jag inte dela.

För ställning och makt och pengar skulle han aldrig ha kastat bort mig. Men för henne har han gjort det. För att vara trogen mot henne har han svikit mig. För hennes skull har han krossat vår vänskap, som om den varit af torrt ler. Och nu ryker stoftet för alla himmelens vindar. Att det är hon, som tagit min vän ifrån mig, den tanken värker i mig. Det känns, som hade jag fått en sticka i hjärtat. Rycka ut den kan jag inte. Den kommer att pina mig, tills den värkt ut.

Vi kunde vara lika goda vänner som förut, fastän han gifte sig och vi inte kunde råkas så ofta, påstod han, när vi skildes. Det lät rimligt nog, innan jag sett henne. Men nu är det mig det barockaste nonsens, jag någonsin hört.

Hvad jag var för en ärkenarr, som lät locka mig med på bröllopet! En så öfvervåldigande rik samling af alla sorters släktingar skulle nog ha varit intressant att skåda, om bara intet bruden varit. Hon fördärfvade alltsammans. Henne önskar jag, att jag aldrig sett. Då skulle jag ha haft en illusion, som gjort mig nöjd och glad för min väns skull.

På porträtt såg hon riktigt bra ut. Att minen var uttryckslös som på en docka, det antog jag var fotografens fel. Nu vet jag, att han var oskyldig. Hur kunde Göran någonsin gå och bli kär i en sådan såpbubbla! Tom är hon. Det såg jag på blicken, och det hörde jag på rösten. Men Göran hvarken såg eller hörde. Han var som en annan människa, salig och enfaldig, och hade tappat bort sin gamla goda galghumor. Den skulle annars ha varit på sin plats i går som aldrig förr.

Den oräkneliga skaran af släktingar vimlade omkring honom och henne och grät och var högtidlig och sentimental, åt och log, skålade och skrattade och var rörd och höll tal. Hur tusan skulle jag passa i den ensemble! Aldrig i mitt lif har jag känt mig så malplacerad som vid den bröllopsmiddagen. Det kändes som att stiga upp från en pinobänk, när den ändtligen tog slut och jag kunde smyga mig bort, rusa ner till tåget och rymma från hela eländet.

Om jag ville komma igen och fra julen hos honom och henne i deras nya hem! Närdiga gudar, ett sådant förslag! För första gången var jag inte uppriktigt mot honom. Om några år kanhända, tror jag visst att jag lofvade ut i luften. Aldrig, borde jag ha sagt, ty det var det, jag menade. Men jag kunde ju inte förklara, inte tala med honom som förr: han skulle inte ha förstått mig — för första gången skulle han inte ha förstått mig.

Jag vill inte se hans så kallade lycka på nära håll. Om han en gång blir olycklig och behöfver mig, då skall jag komma till honom, om han vill. Men blir han lycklig med sin Klara, då behöfver han inte mig. Nej, jag skall fra julen, som det heter, i mitt eget hem hos min gamla hederliga Kristin, som i alla sina dagar varit så ful och så klok, att ingen karl kunnat bli kär i henne. Och mitt lif skall gå i sina gamla gängor som före Görans tid.»

Verksamaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare-auktoriteter. Stärker nerverna och förhöjer kroppbyggnadens alla delar.

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg. Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer. Tillverkare: BAUER & Co., Berlin. S

Vagnens mjuka gungning och tågets enformigt mullrande dån verkade söfvande, och tröttheten fällde ner sin mörka ridå framför minnenas brokiga bilder. Mannen midt emot sof djupt och ostördt med långa, jämna andedrag, och Sam Vallius vände sig åter mot det matt skimrande ljuset.

»Poeten kallar man mig, fastän jag aldrig vefvat på ett rimpositiv,» tänkte han halfsofvande. »Det var Göran, som gaf mig det namnet, därför att jag drömde om lifvet i stället för att lefva det, såsom han sade. I hans mun var det ett vackert smeknamn. Men när kamraterna kalla mig poeten, är det på spe, därför att jag inte fikar efter befördran och löneförhöjning och inte delar deras nöjen. Nu vill jag göra skäl för namnet. Nu leker jag, att jag sofvit i alla dessa fem år och drömt hela den här historien om Göran och Klara och bröllopet. Och nu vaknar jag och har glömt, hvad jag drömt.»

*

Hvem kan säga, om han sof, eller om han var vaken? Han låg med ögonen slutna, men han såg igenom ögonlocken, som om de varit af glas.

På kanten af hans bädd satt den lilla gråa skepnad, som han sett på den mörka stigen i drömmen. Hela gestalten var insvept i en dimgrå slöja, som föll ned öfver pannan och skydde undan ansiktet; det såg ut, som om en liten tunn, grå sky satt sig till hvila på hans bädd.

»Hvem är du?» frågade han.

»Känner du inte igen mig?» Rösten var utan ton och klang, som en fläkt, som en tanke.

»Jag har sett dig förr, men jag minns inte när och hvar. Hvem är du?»

»Jag är din lycka.»

»Så ser du ut.»

»Sam Vallius, jag har följt dig under hela din lefnad, dag och natt, i vaka och sömn, men nu känner jag icke heller igen dig. Därför att din vän gift sig, anklagar du honom för att ha svikit dig. Det är inte sant. Det är du, som nu sviker honom. Och du kallar hans älskade en såpubble. Än sen? Hon är den, hon är ämnad att vara: din väns lycka, liksom jag är din. Och mig hånar du, därför att jag är liten och tunn och färglös. Men se på mig riktigt!»

Sam Vallius lydde. Den gråa dräkten började småningom skifta i fina, brokiga färger, som om den varit väfd af alla ängens blommor och alla skogens blad. Och när skepnaden lät slöjan falla ner från hufvudet, såg han ett ansikte, hvars skönhet berusade honom, och ett par ögon, klara och djupa och lugna som källor inne i skogens gömma.

»Hvem är du?» frågade han åter ifrigt.

»Jag har ju sagt dig, att jag är din lycka.»

Äfven rösten var förvandlad; den hade samma klang som en insjöns små vågor, när de skvalpa mot stenarna på stranden, och rika skiftande toner som en kör af trastar i skogen.

»Jag har följt dig sedan din födelse, och jag skall följa dig till din död. Du har knappt haft mor och far, du har inte syskon och vänner, du har ingen käresta, och det kan hända, att du aldrig får någon. När du som nu följer allfarvägen, färdas du bland främlingar, så likgiltiga mot dig och ditt öde som den sofvande här midt emot. När du går dina egna stigar, trefvar du dig fram i dunkel, såsom du gjorde i drömmen i natt, och vet inte, hvart leden bär. Som en sömngångare går du genom det lif, som kallas det verkliga. Och ingenting skadar dig, du går trygg och sorglös, du är aldrig ensam och öfvergifven. Mig har du alltid »

»Du är det vackraste i världen. Hvarför har du aldrig visat dig för mig förrän nu i natt?»

»Därför att du aldrig förr känt dig så olycklig. Men nu skall jag föra dig genom sorgen och natten. Jag skall tömma saknaden och bitterheten ur ditt hjärta och fylla det med lust och glädje på nytt. Ty det är jag, som är din bästa vän.»

»Då är jag lycklig.»

»Ja, Sam Vallius, du är lycklig. För dig har världen sin egen tjusning. För dig kläda sig träd och örter i sina vackraste kläder och bjuda dig sin finaste vällukt. För dig kvittra fåglarna sina ömmaste visor. För dig lysa solen och stjärnorna med mera gyllene glans, för dig är himlen blåare, skogen friskare och hafvet rikare än för andra. För dig spela alla dagens ljud som en stor orkester, och för dig sjunger tystnaden sina underbara melodier. För dig uppenbarar konsten sin innersta skönhet, för dig dikta poeterna sina vackraste sånger, och för dig yppa böckerna sina hemligaste tankar. Mot dig är lifvet mildare än mot andra, och till dig skall döden komma, såsom jag nu kommit till dig: som din lycka.»

»Jag älskar dig. Men jag vet ännu inte, hvem du är. Säg mig det!»

»Jag är din dröm om lifvet.»

*

Sam Vallius hjärta var lugnt och stilla. Han sof som ett barn, medan tåget ilade framåt och natten förgick.

VI OCH DE SÖRJANDE.

SÖRJANDE, det ordet för väl närmast tanken på dem, som genom döden lidit en eller annan smärtsam, kanske oersättlig förlust. Men det är icke om dessa och vårt förhållande till dem jag i dag vill tala, lika så litet som om dem, hvilka hemsökts af fattigdom eller kroppsligt lidande. Jag tror nämligen, att i de flesta fall mötas alla dessa af djup och sann medkänsla. Huru mycket godt sådan medkänsla verkar, och huru den i många fall kan göra sorgen lättare att bära, det har man många bevis på. Ofta hör man den, som gått igenom en lång och plågsam sjukdom, utbrista: »Jag har så många ljusa minnen från min sjukdom. Jag hade aldrig anat hur många vänner jag hade förr än just då. Alla voro så kärleksfulla och deltagande.» Mer än en, som mistat en kär anhörig, erkänner också rörd, att släkt och vänner gjort allt för att mildra sorgen, och att just genom deras visade kärlek den blef lättare att bära.

Men när vi i så många fall kunna både känna och visa sympati och kärlek, hvarför stänga vi då så ofta obarmhärtigt våra hjärtan, när sorgen icke är klädd i krusflor eller åtföljd af läkare och sjuksköterska?

Låt mig taga några exempel:

Två ynglingar, båda två med varmt intresse för den bana de tänkt att en gång få beträda. Den ene blir, trots sin flit, »kuggad» i examen. Han har hvad man plägar kalla dåligt hufvud. Den andre, en blifvande officer, blir på grund af sitt kläna hjärta kasserad. Den sistnämnde får nog många bevis på deltagande, men för den förstnämnde har man en axelrykning eller möjligen ett: »Det är ju tråkigt, att han skall vara så dum, stackars pojke, så att han ej ens begrep, att han ej dög för studier.» Hvilket är manne svårast, att vara klen till hälsan eller till förståndet?

En mor, som blef tidigt änka, hade en enda son, sin ögonsten. Gossen växte upp, kom

ut i världen, men blef ett olycksbarn, »en förlorad son». Huru lider icke moders hjärtat under allt detta, kanske långt bittrare än om döden tagit hennes älskling. Hur söker hon ej dölja sin sorg för alla. Men så en gång mäktar hon det ej längre, utan förtror sig åt en bror, en svägerska eller en vän. Kanske får hon medlidande, men huru ofta är det ej bemängdt med klander. Hon får höra, att hon varit för svag för pojken, att släkten alltid hade förutsagt, att med den uppfostran, gossen fick, slutet skulle blifva sådant det blef. Och släkten har kanske rätten på sin sida. Hon hade varit en svag och oförståndig mor. Men säkert hade sådana ord aldrig yttrats till en mor, hvilkens gosse dött t. ex. i lunginflammation, om än denna sjukdom med lika så mycken rätt kunde hafva ansetts bero på moderns oförstånd. Men så grym vill väl ändå ingen vara, att han förebrår en mor hennes barns sjukdom och död.

Ännu ett exempel. En ung mor, lycklig i ägandet af en skara raska småttingar, sitter helt tanklöst och underhåller en gift väninna, som själf ej fått förmånen att äga ett barn, med utförliga beskrifningar öfver huru hennes småttingar fylla ut hennes lif och tillägger, att hon ej skulle kunna tänka sig ett lyckligt äktenskap utan barn. Samma kvinna skulle dock helt säkert visa den största hänsyn mot en mor, som mistat en af sina små. Jag undrar dock, om ej en barnlös hustru, en som aldrig fått höra modersnamnet från små barnläppar eller fått sluta en liten varelse i sin famn, kan sörja lika djupt som en moder, hvars barn hvilar där borta på griftegården.

Så kommer ännu en grupp sörjande: de, som ej få visa att de sörja, och hvilkas sorg man allra helst ville resonnera bort. Det är hela denna skara som, såsom det litet hänfullt heter, lider af ett brustet hjärta. Ja, det är nu en gång så, att de flesta människor, t. o. m. de, som själfva bära detta lidande, nästan tycka, att det är något att blygas öfver. Naturligtvis ej om döden ryckt bort den älskade, men i nästan alla andra fall. Den kärleksfullaste fader är färdig att med en klapp på axeln säga sin son, sedan denne fått veta, att den kvinna, för hvilkens lycka han kanske under år sträfvat och arbetat, svikit honom: »Nu, min käre gosse, hoppas jag, att du är så mycket karl för din hatt, att du ej sörjer en trolös flicka. Det är hon sannerligen icke värd. Mister du en, stå dig tusende åter.» Och man fordrar såväl en käck min som ett konstladt intresse för allt och alla af dessa, de kanske grymmast besvikna, och man anar ej hvad det kostar dem att uppfylla denna fordran.

Ja, men, invänder nu de flesta, helt säkert skulle i alla de fall, som här nämnts, människors beklagande ingenting kunna uträtta. Kanske skulle det t. o. m. göra det onda värre? Detta är sant. De, som bära på detta slag af sorger, vilja nog helst, att man ej talar om dem. Såren blöda ofta så, att det minsta vidrörande är smärtsamt. Sully Prudhomme's kända ord i dikten *Den spräckta vasen*: »Il est brisé, n'y touchez pas,» innehålla en djup och oomtvistlig sanning. Men det finnes något annat att göra än att beklaga. Den som mistat det, som fyllde ut hans lif och gjorde det ljus och rikt, känner en tröstlös tomhet. Sök att fylla ut den tomheten. Visa honom att lifvet dock är värdt att lefva, att också han har en plats att fylla, ett värf att fullborda. Och om du ej mäktar detta, så var åtminstone barmhärtig nog att ej förmena honom hans rätt att sörja, och barmhärtig nog att ej genom tanklöshet lägga sten på börda.

M. P.

Amerikanska Galoscher och Snow-Boots äro bäst och elegantast!

Förnämsta tvättmedel

Äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

KÄRLEK. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF A.

(SLUT FRÅN FÖREG. N:R.)

»OM DU FUNNIT mig bask, så betänk, att du själf inledde ämnet,» svarade jag. »Och efter vi börjat tala om saken, så lät mig tillägga, att det klandervärda hos dig väl så mycket låg i sättet, hvarpå brytningen skedde, som i själfva brytningen. Man borde inte som råga på en smärta man vållar foga förödmjukelse.»

»Sättet,» inföll Ejnar liksom ringaktande formerna. »En ömklig sak fullgöres på ett ömkligt sätt,» tillade han, som något, som föll af sig själf. »Det är en betydande skillnad, om man, med något tecken till bedröfvelse öfver att hafva misstagit sig på sig själf, återtar ett trohetslöfte, eller om man med frivol lättvindighet skakar det af sig, som vore det bindande endast så länge det konvenerar och icke bjödes en något angenämare — tidsfördrif.»

Han syntes träffad liksom af en oväntad sanning. »Jag var alltid en svag man,» mumlade han.

»Det visste jag. I det fallet var jag aldrig blind,» svarade jag. »Men jag föreställde mig, att du var en hederlig.»

Han ryckte till.

»Ja, hederlig,» återtog jag, »ehuru detta ju är ett ord, som ofta suspenderas i fråga om mäns uppförande mot kvinnor.»

»Nåja, hederlig,» upprepade han, »men om du visste —»

»Jag vill ingenting veta —»

Mera blef heller icke sagdt. I sin ängsliga omsorg för min hälsa, hade moster Eva skickat ut Maja att möta mig med paraply och ytterplagg i sådan frikostighet, att de skulle kommit mig att digna, om jag verkligen begagnat mig af dem alla.

Och nu sitter jag här i mitt rum, omklädd från topp till tå, och låter pyssla om mig och skrattar åt moster Eva, som oupphörligt tittar in för att se, hur jag mår, samt förklarar henne, att tills det blir middagsdags, har jag inte det minsta emot att behandlas som sjukling och moja mig i nattrock och tofflor, men att jag anhåller, att sedermera under dagens lopp blifva betraktad som en person med återvunnen hälsa.

På kvällen:

Ejnar har hela eftermiddagen kretsat omkring mig liksom han sökte ett tillfälle att närma sig mig.

Han har tydligen inte talat ut. Men jag har det. Och jag vill icke gifva honom tillfälle till någon ytterligare konfrontation. Det beredde mig fägnad att få såra honom i hans fåfänga, i öfrigt är detta upprifvande af det passerade meningslöst och — orätt.

Underligt var det dock att i kväll se Ejnar, ödmjuk, beröfvad sitt käcka öfvermod och själförtroende. Inte tror jag mycket på varaktigheten af någon hans stämning. Ser han, att någon har lidit eller lider, besvärar det honom, i annat fall kommer det honom föga vid. Men det är verkligen förtretligt, att min person måtte lämna så synbara spår efter hans »ovarsamma» behandling.

Det gjorde mig ondt om Ejnar, då jag såg, hur han med en hvass, trött blick betraktade Hildegard, medan hon utförde sina »konster» och allt emellanåt gjorde anspråk på hans uppmärksamhet och hans kavaljerstjänster. — — — Ejnar! Jag undrar dock ibland, om icke jag — nej, min stora kärlek till dig kunde gjort mera man af dig! —

Jag är trött och irriterad och känner mig ej riktigt bra. Hu, hvad jag ryser och fryser! Äck, om jag finge sofva i nati!

20 oktober 1902.

Sex hela veckor sedan jag sist öppnade min dagbok!

Jag har legat sjuk. En lindrig lunginflammation, försäskad af min förut omtalade lilla regnpromenad. Icke hade jag trott mig vara ett så bräckligt ting! Och nu säger doktorn — vår gamle läkare där hemma talade blott om blodbrist — mitt bröst vara lindrigt angripet samt tillråder en kur vid sanatorium, lungots-sanatorium!, såsom en nära nog säker kur för en lungsjukdom, så i sin begynnelse som min.

Alltså tuberkler! Hur värdelöst lifvet än syntes mig vara, så känner man dock, att man hänger fast vid det, när man ställs inför döden. Ty jag tror inte mycket på något återställande till hälsan. Fast jag har litet svårt att vänja mig vid tanken på döden, så vill jag dock inte tillräckligt gärna lefva, för att mitt lifsbegär skulle kunna öfvervinna en begynnande lungot. Doktorn har visserligen inte gifvit min bröståkomma detta namn, men jag märker redan, huru det desinfcieras och vidtages allehanda försiktighetsmått.

Jag kommer att afresa direkt till sanatoriet — jag har nämligen haft den turen, att det redan om en vecka upplåtes plats för mig, och jag bör inte förlora en dag, påyrkar doktorn.

Ejnar lär flere gånger ha skrivit till morfar och efterfrågat mitt hälsotillstånd. Kanske tyckte han regnskuren en väl kraftig verkan åstadkomma och befarar sig hafva något slags medansvarighet.

26 oktober 1902.

I morgon skall jag resa. Jag försonar mig allt mer med tanken på döden. Helst skulle jag vilja slippa ifrån detta lönlösa besvär att mota sjukdomen och blott få sitta i ro och invänta slutet.

Det kommer ett åkdon i allén. Det är antagligen någon af grannarne, som vill säga farväl och visa mig »en sista vänlighet». Jag känner mig så trött och likgiltig för dessa besök, det är ovänligt, men jag kan inte hjälpa det.

Min Gud! Det är ju Ejnar, som kommer.

Senare:

Ja, det var Ejnar. Han hade blifvit skakad af morfars meddelande om min hastigt beslutade resa till sanatoriet.

Han var mycket upprörd och deltagande, mycket vek och barnslig — alldeles som den gamle Ejnar.

Men hvad gjorde han mig väl för ett försäk! Inbilsk, oefterrättlig, ömklig som han är. — Att skilja sig vid Hildegard och få antingen »lefva lifvet» med mig eller få ägna mig sin kärlek och omvårdnad den lilla tid, som återstår mig. (Jag undrar, om han icke skulle varit bra rädd för smitta, om denna »omvårdnad» tagits i anspråk!)

Jag blef, lindrigast sagdt, häpen. Jag hade inte väntat mig några fler giftermålsanbud i denna värld — allra minst hade jag väntat mig det af en gift man. »Du har aldrig haft mycken känsla för plikten,» började jag.

»Pliken!» utbrast han. »Jag känner det, som om jag endast har plikter mot dig.»

»Det fanns en tid, då du hade plikter mot mig, men då kände du det inte så,» begynte jag. »Men nu gäller din plikt ju Hildegard.»

»Hildegard,» han ryckte otåligt på axlarna. »Hon respekterade ingalunda de plikter jag en gång hade mot dig.» Han såg kanske något vredgad glimta i mina ögon, ty han tillade ödmjukt: »Lika litet som jag. Enligt de åsikter hon alltid förfäktat, bör hon dock inte kunna vänta större trohet af mig, än den hon en gång ansåg mig vara skyldig dig och —»

»Det torde emellertid vara öfverflödigt att dryfta Hildegards åsikter om trohet, då det väl är på mina det kommer an. I öfrigt torde Hildegards åsikter troligen vara mindre liberala, då det är fråga om att själf gälda omkostnaderna.»

Då bytte han taktik. »Märta, jag älskar dig, och jag älskade dig alltid, fast jag under några förblindade ögonblick trodde annorlunda.» Det följde en ström af ord och böner, hvilken gjorde mig mällös och matt.

Det är förfärligt, men jag kände, att om Ejnar varit fri, så skulle jag trott honom, emedan jag ville tro honom!

Slutligen fick jag så mycket herravälde öfver mig själf, att jag kunde afbryta honom. Min röst lät så kall och hänfull jag ville den skulle låta. »Jag känner från ett föregående tillfälle till dessa dina åsikter om känslans absoluta rätt. Då framställde du som någonting brottsligt att ingå ett äktenskap utan kärlek, nu vill du antagligen framställa »såsom brottsligt att fortsätta ett äktenskap utan kärlek. Men jag vill ogärna höra dig jonglera med dessa argument. Jag vet ändå, huru bra du förstår att handskas med dem och huru förtäfligt de låta sig anpassas efter din bekvämlighet.»

»Du är grym,» mumlade Ejnar.

»Tycker du?» sade jag. »Sist pekade din känsla på Hildegard, nu tycks den åter peka på mig. Alltså är det i sin ordning att erbjud mig den hedervärda ställningen som maka till en fränksild man. Försiktigheten af att framföra ditt frieri — eller hur det skall kallas — innan du skilde dig från din fru, bör dock prisas, ty jag tackar visserligen för den heder du visar mig, men måste afstå.»

Han åhörde mig med hopbitna tänder, så skratade han torrt. »Jag reste väl knappast hit för att »fria», jag reste väl knappast i någon afsikt alls. Jag var förtviflad, och jag ville se dig och tala med dig. Och då grep mig den vansinniga tanken, att du ännu kunde bli min.»

»Jag har endast att svälja ditt hän,» fortfor han efter ett par ögonblicks tystnad. »Men om än passionen öfverväldigade en, så att man glömde och förrådde den ens hjärta älskade, tror du dock inte, att kärleken ändå kan lefva kvar i ens hjärta?»

»Åjo,» svarade jag. »Jag trodde aldrig, att kärleken hos ofullkomliga och jordbundna varelser är så säker och skyddad för frestelse, att den icke behöfde troheten till sitt garde. Och drivres man af en känslans och fantasiens stämningar bort från den vandringskamrat, som ens hjärta en gång valde, så ålägger den troheten att vända sitt roder. Och vill man vända, innan man drivits för långt — ut på lidelsens haf — så kan man det nog i de flesta fall. Och jag tror, att de, som vände, sannolikare funno lycka, än, de som drefvo för lidelsen, glömske af tro och heder.» Jag talade blott, emedan jag något ville mildra intrycket af mina föregående ord, men jag hade en känsla af att han gaf mitt yttrande en för stor vikt.

»Du har så rätt,» utbrast Ejnar. »Det var för känslans och fantasiens stämningar jag dref. Hjärtat var för en tid förstummadt. Och när det åter började tala, var det för sent att vända — Märta!»

»Det var blott min teori om kärleken jag framställde,» afbröt jag. »Däraf följer icke att jag skulle varit böjd för att den praktiserades gentemot mig. Det är nog en mycket tvifvelaktig lycka att åter bereda hamn för en, som drifvit ifrån oss. Fördelen är nog störst för den, som — om än med revfade segel — åter funnit hamnen.»

Ejnar såg på mig på ett sätt, som ville han utranssaka, huruvida mitt hjärta talade samma språk som min mun. Hans själfvillit låter sig ej på allvar nedtryckas, den reser sig snart, spänstigare än kautschuk. Och han kände alltför väl den makt han en gång ägt öfver mitt hjärta. Jag blef illa till mods.

»Nu, Ejnar, ha vi talat ut i denna sak,» sade jag och gjorde ett försök att lämna rummet.

Då blef han plötsligt utom sig. Han stormade och bad och upprepade sitt föregående förslag. Orden gingo mig förbi såsom något, hvilket icke vidkom mig, men den välkända stämman, de ömma bevakande tonfallen uppväckte i mitt hjärta tusen smärtsamma ekon från det flydda. Jag betraktade honom dock stadigt, denne oefterrättlige, hållningslöse man.

»Det kommer icke endast an på att kullkasta min öfvertygelse, Ejnar,» sade jag, ånyo gripande till hånets och föraktets vapen. »Jag skulle näpeliggen velat bli efterträderska åt Hildegard, äfven om det bjudits på så hederligt sätt att du t. ex. varit hennes änking.»

Han ryggade till.

»Jag skulle icke i dina ögon varit densamma, om jag under denna mellantid hängifvit mig åt en annan — icke heller är du det i mina.»

Han ryggade till, som om han känt sig på något sätt fläckad.

»Jag älskade henne aldrig,» sade han.

»Så mycket mindre tilldragande gör detta dig i mina ögon,» sade jag.

Han hindrade mig ej att gå, utan drog sig stelt tillbaka, sårad på det ömmaste — i sin egenkärlek och själfbelåtenhet.

Och det var dessa jag ville träffa. — Det var dessutom sant hvad jag sade.

Å, hvad jag känner mig medtagen! Detta uppträde med Ejnar kommer säkert att förkorta mitt lif med flere veckor.

Men nu vill jag försöka att vända bort tankarna från detta kapitel af mitt lif. Det har fått fylla ett allt för stort rum däri.

18 december 1902.

I långa veckor har jag nu skötts efter alla konstens och vetenskapens regler och till intet resultat.

Jag är mycket sämre.

Till en tid trodde man tydligen på möjligheten af ett tillfrisknande, nu talas ej därom, utan man synes angelägen, att jag skall resa. »Man bör ej spilla något krut» etc.

Och om två dagar reser jag.

Från första stund jag erfor, att det var tuberkler, visste jag, att det var döden.

15 januari 1903.

Nu är jag hemma. Sjukdomen skrider raskt framåt. Jag är nöjd, att det går fort och tacksam att ha så föga plågor.

Folk skyr huset, ehuru man bränner och desinficerar och vidtager allehanda försiktighetsåtgärder för att oskadliggöra alla smittofrön. Var skräcken någonsin större för några sjuka, än den är ifråga om oss moderna spetälska? Jag skulle just velat se Ejnars lejonmod satt på prof! — Men jag vill inte vara stygg, och jag vill inte tänka på det kapitlet mera. Jag vill vända min blick på det, som framför är, och inte på det som är tillryggat.

5 mars 1903.

Jag tyckte mig nästan hafva lagt ut ifrån lifvets kust, men åter känner jag mig förd tillbaka midt uppe i dess oro och plåga.

Ejnar har varit här. Ejnar blek, olycklig, förkrossad öfver min obotlighet!

Stackars Ejnar! Jag var inte grym denna gång, jag trodde på hans uppriktighet. Jag läde litet balsam i hans samvetssår (ehuru de väl knappast kommit att svida, om han själf blifvit lycklig), och de helas nog snart, ty han har säkerligen godt läkhum.

Men Ejnar kommer otvifvelaktigt att ägna mig några sorgens tårar.

Stackars Ejnar! Det var nog ovanlig otur för en flyktig karl att råka på just ett så bräckligt och ömtåligt material som jag.

Det är onekligen litet nedslående för en stolt natur att dö af olycklig kärlek för — en Ejnar. Skall väl mitt hjärta ända in i döden sålunda kväljas mellan kärlek och förakt? —

När döden kommer, skulle jag önskat att lägga min hand i Ejnars och kunna bortse från hvad som skilde oss samt tro, att den känsla, som drog oss till hvarandra, hade någon annan bestämmelse än att löpa ut i karrikatyrt blott — att den finge en innebörd bortom gravnen.

Ty ack! den är mig så otillfredsställande, tanken, att det flätades mig till ett tuktans och förödmjukelsens ris blott, det fagraste blomstret, som växte på min lefnadsstig.

25 mars 1903.

Jag har sökt och tyckt mig finna den ena tydingen efter den andra till mitt lifs skickelser, men till en mera harmonisk slutföljd på min kärleks genomlevanden kom jag icke. Den bleknar blott för mig, liksom lifvet, och viker alltmera bort ifrån mig, liksom det.

1 april 1903.

Jag grubblar och grubblar öfver lifvets underliga gåta, men jag kommer icke långt, jag är för skumögd och trött.

Några veckor blott ännu, och jag skall erhålla lösningen!

12 april 1903.

Nu är allt stilla och lugnt inom mig. Det är vår i luften. Marken börjar grönska och knopparna svälla på buskar och träd. Men de lungsjukas kraft försinar. I löfsprickningen kommer vår tid.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

BORT MED KREDITSYSTEMET!

ETT HJÄRTLIGT TACK till Snorre, som vågat med sina allvarsord beröra en så ömtålig och kinkig fråga som krediten.

Det torde hända, att den just för sömmerskorna är mest brännande, men skulle inte Snorre eller någon annan för saken behjärtad person äfven vilja slå ett slag för kreditens afskaffande eller åtminstone inskränkning inom särskildt minut-handelsbranschen?

Skulle inte alla husmödrar i stad som på land vilja enas om att i största möjliga mån betala allt kontant? Man kan med skäl fråga, hvar folk nu för tiden lägger sina pengar, då åtminstone många familjer ta allting på kredit, ifrån skodonen och kläderna till sockerbagarens tårtor och vinerna därtill.

Så undras det mången gång öfver, att inte köpmännen kunna reda sig, men ofta nog är det just krediten, som är skulden därtill. Själftva få de betala ränta, då förfallotiden, som i de flesta fall är tre månader, är inne; ofta komma därtill, om det är nybörjare, äfven lån att förränta. Men i sin tur få de hålla årskredit åt ofta nog rikt folk, för hvilka det vore en småsak att betala kontant. Hurudana barnen bli i sådana kreditmissbrukande hem, är lätt att förstå. Bli de i hemmen vana att allt skall tagas på kredit, blir det heller aldrig någon gräns för behofven. Man behöfver så mycket, och betala, — ja, det blir en annan gång! Och det får vi affärsfolk nog lära oss, att aldrig går det så lätt att sälja som just åt sådant folk, som tar varorna på kredit. Där

är det ofta köpmannen, som omärkligt får hålla tillbaka köplusten.

Så får han betaldt, i många fall om ett år, då räkningar utskrifvits fyra gånger. Hvilket besvär och arbete endast det är, har nog ingen annan än köpmannen själf en aning om.

Och dock härleder sig detta stora fel och denna stora skada för affärlifvet, ofta nog af endast tanklöshet.

»Det gör ju detsamma, om jag betalar det en annan dag.» så resonnerar man. Men det gör inte det samma, ty kanske just den dagen har köpmannen t. ex. en stor utbetalning; får han in sina pengar, går det bra, skall han lämna varorna på kredit, har han att välja på, antingen att dröja öfver tiden och betala ränta eller taga lån och äfven då betala ränta.

Någon yttrade en gång, att »köpmän ha alltid pengar.» Ja, men det är ofta nog inte deras, och de flesta människor tro ju, att köpmän förtjäna så mycket, att de godt kunna ligga ute med hur stora summor som helst. Men det borde hvarje tänkande människa förstå, att i dessa konkurrensens dagar kan inte förtjänsten bli så stor, och hela detta kreditssystem är en stor orätt, då den, som betalar kontant, får betala lika mycket som den, som tar årlång kredit. EN AFFÄRSKVINNA.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN återupptog i torsdags Flo-tows opera »Alessandro Stradella», antagligen uteslutande för att tillmötesgå hr Navåls önskan att få uppträda i titelpartiet. Ty operan verkar åtskilligt föråldrad och borde ej få taga bort arbete och plats för bättre och viktigare uppgifter. Det melodiosa i hufvudpartiet kom ganska väl till sin rätt, ehuru hr Navåls indisposition ännu ej gifvit med sig. Af de öfriga rollinnehafvarne voro alla nya utom fru Lindberg, hvars Leonora hörde till en af hennes första uppgifter vid k. teatern. Hon fick jämte hr Navål mottaga sin andel af bifallet. Hr Sellergren fyllde sin plats som venetianaren Bassi, och de båda banditerna gifvos i traditionell stil af hrr Söderman och Malm. Salongen var i det närmaste fullsatt. Bland de närvarande märktes kronprinsen.

— Till festföreställningen å k. teatern på onsdagen med anledning af konungens 75-årsdag få vi återkomma i nästa nummer. På programmet stod »Simson och Delila».

EN SONAT-AFTON gafs i förra veckan af hrr Tor Aulin och Vilhelm Stenhammar, och kan denna räknas till en af de intressantaste kammar-musiksoaréer under senaste tiden. Programmet inleddes med Brahms' delvis något grubblande, men vackra G-dur-sonat nr 1 op. 78 samt afslöts med en af Beethovens tidigare sonater, den i A-dur nr 1 op. 30, hvars sköna och välljudsmättade adagio var särskildt anslående. Mellan dessa båda stod aftonens nyhet, en duo i fess-moll op. 21 af en här ända till namnet för de flesta hittills fullständigt obekant fransk tonsättare Alkan. Denna duo i sonatform för violin och piano är ett högst märkligt arbete, för hvars olika stämningar kompositören funnit de mest geniala uttryck. Detta gäller alla tre satserna, men alldeles särskildt den andra, betecknad med »l'enfer» (helvetet). Den verkar rent af skakande i sin första del med dess serier af hårda, trotsiga, disharmoniska ackord på pianot, uttryckande alla nyanser af vild förtviflan, hän och trots. Så komma försonande tonklanger, ljusa, hoppbringande och värmande, men öfverröstas ännu en gång i slutet af satsen af afgrunds-svallets böljegång. Sista satsen (»i möjligast snabba tempo») strålar däremot af sol, ljus och lif. Om i andra satsen pianostämman är särskildt dominerande, så är i slutsatsen äfven violinen väl tillgodosedd. Utförandet af denna komposition måste betecknas som mycket svårt, men var tydligen ej alls för svårt för de båda framstående och nu så ypperligt samspelta soarégifvarne. De förtjänade ock i rikligaste mått det entusiastiska bifall, som kom dem till del från den tyvärr ej fulltaliga publiken, hvilken tydligen ej skulle haft något emot att få höra Alkans duo om igen.

Alkan, hvars fullständiga namn var Charles Henri Valentin Morhange med det senare tillagda tonsättarnamnet Alkan, föddes år 1813 och dog 1888. Han var framstående pianist och har skrivit en hel del musik. Bland hans lärjungar märkes den bekante César Franck.

VASATEATERN ger fru Emma Gads från Djurgårdsteatern bekanta lustspel »Ett silfverbröllop», som ännu visar förmågan att kunna roa, ehuru ämnet, kvinnoemancipationen, sådant det af författarinnan belyses, nu förlorat sin aktualitet.

Utförandet är jämnt nog, men kunde, hvad ett par af rollerna vidkommer, vara bättre.

FRÖKEN ELLEN BECK, den danska sångerskan, med hvilken vår publik redan vid ett föregående tillfälle fått stifta angenäm bekantskap, gaf i förra veckan en romansafnton å Musikaliska akademien, hvarvid hon ådagalade betydande sång-artistiska egenskaper. Särskildt i föredraget af »Dyvekes Sänge» samt i en del andra temperamentsfulla danska och svenska romanskompositioner tedde sig såväl hennes röstklang som den poetiska innebörden i hennes tolkning alltigenom bärande och individuell.

Fröken Beck äger en rik känsloskala till sitt förfogande; hon har uttryck för det storslagna och brusande såväl som för det svärmiskt veka och det skälmskt lekande. Därför fingo äfven ett par franska visor sin rätta humoristiska färgläggning.

Herr Stenhammar skötte på ett mästertligt sätt ackompanjemangt.

SKALDEN DANIEL FALLSTRÖM kommer att tisdagen den 26 januari kl. 8 e. m. i Vetenskapsakademiens hörsal hålla en uppläsning af ett urval af sina dikter. Detta ovanliga faktum torde endast behöfva påpekas för att de tusentals vännerna och vänninnorna af den populäre diktarens sångmö med glädje skola infinna sig, alldenstund de kunna vara förvissade om en njutningsrik afton. Hr F. är nämligen äfven en ypperlig recitator, det har han bekräftat vid de få enskilda tillfällen han låtit höra sig i hufvudstaden. Vi träffas alltså i nästa vecka på vännen Daniels deklamationsafton, ärade publik, för så vidt vi i tid försäkra oss om biljetter!

MUSIKHISTORISKA MUSEET, som alltjämt är stad i glädjande utveckling, riktar ånyo genom sin styrelse en vädjan till innehafvare af gamla, ur bruket komna tonverktyg, som för den enskilda sakna allt värde, men som, införlifvade med museets samlingar, kunna blifva till stort kultur- och musikhistoriskt gagn, att skänka desamma till museet.

Gåfvor mottagas med tacksamhet af museets föreståndare, operasekretärer hr Johannes Svandberg, hvars adress är Kungl. teaterns kansli, Stockholm, och redovisas för desamma i de allmänna tidningarna.

NR 1 AF DAMERNAS MUSIKBLAD för i år, utgifvet af fru Ellen Sandels, har i dagarna utkommit — åtskilligt försenadt, beroende på diverse förändringar i utstyrelse och uppställning, enligt hvad Red. meddelar. Af detta det nya årets första nummer framgår, att den goda plan, efter hvilken Musikbladet hittills redigerats, allt fortfarande kommer att fullföljas. Musikafdelningen upptager fyra kompositioner, nämligen »Andante» af Felix Mendelssohn-Bartholdy, »Albumblad», salongsstycke (orig. f. »D. M.») af Elfrida Andree, »Humoresk», för piano af Max Reger, en af Tysklands f. n. mest uppmärksammade moderna tonsättare, samt »I Hvita hafvet», vals (orig. f. »D. M.») af Ellen Sandels. Med denna vals öppnas dagens Oscarsbal å slottet. — Textafdelningen har genom de vidtagna praktiska förändringarna i uppställningen vunnit i omfång och innehåller en hel del intressanta saker, bl. annat biografier öfver Tor Aulin och Max Reger, båda med porträtt; vidare porträtt af den uppburna sångerskan Ellen Beck, äfvensom underhållande noveller m. m.

Vi begagna tillfället att på det varmaste rekommendera Damernas Musikblad, som allt mer växer sig in i de musikaliska hemmens ynnest. Det gör sig ock förtjänt härpå både på grund af sitt goda och väl valda innehåll och sitt exceptionellt billiga pris.

Iduns följetong.

I DET föregående numrets romanbilaga afslöts Selma Lagerlöfs mästertliga berättelse »Herr Arnes penningar», och var det redaktionens mening att i dag börja meddela Axel Lundegårds bebådade historiska roman »Drottning Filippa». Som författaren dock blifvit något försenad med manuskriptets aflämnande, begynna vi i stället införandet af en annan af de utlofvade romanerna under detta år, nämligen

Lifvets röster af Elisabeth Kuylenstierna,

en i hög grad fängslande nutidsskildring, som tvifvelsutan skall vinna vår publiks varma sympatier.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 24-30 JAN. 1904.

Söndag: Oxsvanssoppa; fiskstufning i snäckor; stekt hare med brynt potatis och salader; Sigridtårta med vispad grädde.

Måndag: Bräckt skinka med potatis-kroketter; mannagrynsvälling.

Tisdag: Selleripuré med rostadt bröd; kokt kolja med smör och ägg samt potatis.

Onsdag: Biff af kalfläver med potatis; sviskonssoppa med grädde och skorpor.

Torsdag: Brynt vitkålssoppa med fläskkorf; väfflor med sylt.

Fredag: Biffstek med potatis; enkel brulépudding.

Lördag: Sillbullar med korintsås; maizenakräm med mjölk.

RECEPT:

Oxsvanssoppa (f. 6 pers.). 2 små oxsvansar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 små chalottenlökar, 2 morötter, 1 liten knippa persilja, 3 lit. efterbuljong, 1 msk. potatismjöl, salt, hvitpeppar, 3 msk. sherry, 1 msk. tomatpuré.

Beredning: Oxsvansarna tvättas med hett vatten och huggas i stycken

efter lederna. Smöret brynes i en kastrull jämte de skalade lökarna, de ansade morötterna och persiljan. Svansbitarna iläggas och få bryna tillsammans med morötterna omkr. 2 tim. Buljongen tillsättes och köttet får koka 3 tim. eller tills det med lätthet lossnar från benen. Det upptages, soppan silas, skummas väl och afredes med potatismjölet, hvarefter den får ett godt uppkok. Den afsmakas med kryddorna, sherry och om så önskas med litet tomatpuré.

Svansbitarna iläggas för att blifva varma och serveras i soppan.

Fiskstufning i snäckor (f. 6 pers.). 3/4 kg. gädda, 1 msk. salt, 1 tsk. ättika, 1 lit. vatten, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, 2 dcl. tunn grädde, 2 dcl. fiskspad, salt, hvitpeppar, saften af 1/3 citron, 2 äggulor, 1 msk. rifven ost, 2 msk. stötta skorpor.

Till snäckorna: En msk. smör (20 gr.).

Beredning: Gäddan rensas, fjällas ej, sköljes väl och torkas med fiskhandduk. Den ingnides med saltet och ättikan och kokas sakta i 1 lit. vatten omkr. 15 min. När den är kokt upptages den genast ur spadet, som tillvaratages. Skinet afdrages, alla ben borttagas och fiskköttet skäres i fina tärningar. Smör och mjöl sammanfråsas och påspädes med grädden samt fiskspadet, och såsen får koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna och citronsaften samt afredes med äggulorna.

Fiskköttet nedröres försiktigt i såsen och massan lägges i smorda snäckor samt överströs med den rifna osten och de stötta skorpor.

Snäckorna sättas in i ugn, i god ugnsvärme, och tagas ut, när stufningen fått en vacker gulbrun färg. De serveras genast.

Stekt hare (f. 6 pers.). 1 ung hare, en citron, 1 1/2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt, 3/4 lit. buljong eller vatten.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl, köttjus, 2 dcl. tjock grädde.

Beredning: Haren bör hänga 3-6 dagar allt efter årstiden. Den fläs, och alla hinnor borttagas ytterst noga. Hufvudet afskäres och äfvenså slaksidorna. Ryggen och lärbenen knäckas. Haren sköljes väl, torkas med en kötthandduk och ingnides med citronen. Späcket skäres i fina strimlor, som vändas i saltet. Härmed späckas haren på ryggen och på de köttigaste delarne af lären. Smöret brynes i en stekgryta. Haren iläggas och brynes vackert på alla sidor samt saltas och spädes med buljongen litet i sänder. Den får därefter steka med tätt slutet lock 1-1 1/2 timme.

Smör och mjöl sammanfråsas, köttjus silas och skummas samt tillsättes litet i sänder under flitig rörning, och såsen får koka 10 min., hvarefter grädden tillsättes och såsen får ett uppkok samt afsmakas.

Sigridtårta. 3 dcl. skiradt smör

(3 hg.), 80 gr. sötmandel, 12 bittermandlar, 215 gr. strösocker, 2 ägg, 5 stötta kardemummor, 1/4 tsk. stött kanel, 1/2 dricksglas konjak, 5 dcl. hvetemjöl.

Till pannan: 1 msk. smör (20 gr.).

Till fyllning: 2 kkp. äppelmos eller god sylt.

Beredning: Det skirade smöret röres, tills det blir vitt och pösigt, då tillsätts den skallade och rifna mandeln, sockret, de uppvispade äggen, de fint stötta kryddorna, konjaken samt hvetemjölet, och degen arbetas, tills den blir smidig. En tackjärnspanna smörjes väl med tvättadt smör och beklädes på botten och kanterna med två tredjedelar af degen. Pannan fylles därefter med äppelmos eller sylt, resten af degen lägges öfver som lock och kanterna penslas med ägghvita samt hoptryckas väl, så att smeten ej tränger ut. Tårtan gräddas i ordinär ugnsvärme och uppstjälpes, när den är svalnat.

Den serveras ljust med vaniljsås eller vispad grädde.

Biff af kalfläver (f. 6 pers.). 1 kg. kalfläver, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. hvetemjöl.

Till stekning: 3 msk. smör.

Sås: 1 rödlök, 1 msk. smör, 1/2 msk. mjöl, 4 dcl. buljong eller vatten, 1 tsk. soja, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Lävern lägges i kallt vatten omkring 1 tim., torkas med en kötthandduk och hinnan aftages. Den

skäres därefter i 1 cm. tjocka skivfor, som beströs med salt och peppar och vändas i hvetemjöl. Smöret brynes, bifarna iläggas och få steka vackert bruna på båda sidor, hvarefter de uppläggas. Löken skalas, skäres i fina tärningar brynes i smöret och sammanfråses med mjölet. Buljongen tillsättes litet i sänder under flitig rörning, och såsen får koka 10 min., grädden tillsättes och såsen får ett uppkok. Den afsmakas med soja, hälls öfver bifarna, som kunna garneras med stekta, rimsaltade fläskskivfor.

Enkel brulépudding (f. 6 pers.). 2 kkp. strösocker, 3 msk. kokande vatten, 5 stora ägg, 6 dcl. gräddmjölk, skalet af 1/4 citron eller 3 rifna bittermandlar.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnspanna, spädes med det kokande vattnet och därmed beklädes en vacker bleckform. Gräddmjölken kokas upp och får kallna. Äggen och mjölken vispas tillsammans och smaksättes med citronskalet eller den skallade och rifna mandeln. Blandningen hälls i den beklädda formen och sättes i vattenbad i ugn att stanna och få en ljusbrun färg. Puddingen får afsvalna, uppstjälpes därefter och kan, om så önskas, garneras med sötmandel, skuren i strimlor.



Kocks Frimärksaffär PATAHOLM.
Prislista 1904 gr. o. fr.

Katrinelunds vårdanstalt.
A denna under kongl. medicinalstyrelsen stående anstalt, emottagas nerv- och sinnessjuka kvinnliga patienter. Närmare upplysningar erhållas af anstaltens föreståndarinna Fru Elise Lennwall, Katrinelund pr Malmö. Rikstelefon 9 15.

Nina von Engeströms väfskola
börjar den 15 januari.
Från 24 febr. erhålla med anl. af statsanslag 10 elever fri undervisning i väfnad och spånad 3 mån. hvar till anmälningar insändas till undertecknad före d. 10 febr.
Praktisk väfbok säljes endast från väfskolan, mot efterkräf eller insända 3 kr.
Nina von Engeström, Örebro.

Nervösa sjukdomar, reumatism, ömtålighet m. m. behandlas framgångsrikt hela året om å Kneippbaden vid Norrköping.

Mönster.

Alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska och Tyska modeller, tillhandahållas med elegant snitt. Endast 3 mått nödvändiga: lifvidd, (mättet tages rundt figuren omedelbart under armarne) midjevidd och kjollängd.

- Bluslif 40 öre
- Lifmönster..... 40 öre
- Kjollmönster utan släp... 50 öre
- Hel dräkt 75 öre
- Prinsessklädning..... 75 öre
- Reformdräkt..... 75 öre
- Ärmönsster 20 öre
- Barndräktmönster, 50 öre
- Kragmönster (Pellerin)... 50 öre
- Kappmönster 60 öre
- Kjollmönster med släp ... 75 öre
- Nationaldräktmönster ... 1 kr.

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till

Iduns Mönsterafdelning,
Bryggaregat. 17, Stockholm.
— Alla slag af mönster. —

Fysiologiska skodon.
Skomakare C. NILSSON,
Lutternsgatan 3 — Stockholm.

Kurser i Linnésömnad.
(Maskinsömnad utan träckling.)
Lärokursen öfver:

att lära eleven använda symaskinen och dess olika hjälppapparater samt att lära eleven tillklippa och sy linnen, nattskjortor, peignoirer, blusar, örngott, m. m. I metoden ingår att all sömnad sker utan träckling. Kursen omfattar en månad med 2 1/2 timmars daglig undervisning mellan 9.30-11.30 f. m. eller 12.30-2.30 e. m. Pris för hel kurs 25 kr., för half kurs 15 kr.
Ada Niljström.
Odengatan 47, 3 tr. Wasa 17 21.

Malmö.
Undervisning i Linnésömnad.
Under Februari mån., med början d. 1:ste, gifver undertecknad en kurs i Malmö efter samma metod som Karin Egnér i Stockholm. Adress och närmare upplysningar genom Enwalls bokhandel, Adelsgatan, Malmö.

Eva Egnér.
Rikstel. N:o 5 Asarum.

Mot kr. 1:50 i postanvisning eller frim. erhållas 100 vackra vykort hos Dagmar Erikson, Norrköping.

MUSIK- Instrumenter,
Strängar och Tillbehör erhållas bäst och billigast från
A. Th. Nilssons Musikhandel,
Norrköping.
Violiner, Guitarrer, äkta Magdeburgerdragspel, Munspl. Messingsinstrument. Sextettnoter m. m.

A. Gustaf Johanssons
Likkistfabrik & Begravningsbyrå,
39 Tegnérgatan 39
(hörnet af Drottninggatan)
Filial: Regeringsgatan 54.
Allm. Tel. 45 27. Riks. 34 04.

Nya lättväfda mönster till mattor, gardiner, klädningstygger m. m. innehåller tredje häftet af "Moster Emmas Väfbok". Kostar 1 kr. 35 öre. Erh. mot post. från utg. Adress Kuddby.

Kurs i Klädsömnad.
Lotten Dahlström.
Drottninggatan 64, 3 tr. Tel. Brunkeb. 206.
Referenser: Skolinspektisen Frök. Hulda Lundin, Fredrika Bremer Förbundet.
Prospekt på begäran.

Fisk. Nysaltad, vit **Kabeljo**, utan hufvud, af utmärktaste kvalitet å kr. 8: 50 pr kvartunna. Nysaltad, vit **Kolja** af extra fin kvalitet å kr. 6: 50 pr kvartunna pr efterkräf. **Fraktfritt om 2 kvartunnor tagas.** Forsells Viktualieaffär, Göteborg.

Ur den högre societén.
Se i
"PUCK"
P:sons briljanta teckningar från den högre societén.

Undervisning i Linnésömnad.
Enkel, praktisk metod. Vanlig maskin med tillhörande apparater användas. Mönster erhållas.
Karin Egnér.
Styrmansgatan 21, 2 tr.
Rikst. 35 30.

KARL H. NYMANS
SPECIALAFFÄRER
För
DAMUTSTYRLAR
17 Hamngatan 17 och
6 Humlegårdsgatan 6
Välsorterad
VÄFNADS-TRIKÅ & HVITVARUAFÄR
43 Drottninggatan 43

Öfverblifna årgångar
af
Iduns Handarbetstidning.
realiseras till 1 krona pr st. om beloppet insändes i postanvisning till
Iduns exp.

R. T. 70 13. S. H. Ödmanns A. T. 13 13.
DRAK-THÉ
1/2 kg. 3: 50; 1/4 kg. 1: 85; 100 gr. 75 öre; 50 gr. 40 öre.

Mazetti's
Vanilin-Socker

i bruket 6 gånger billigare än vanilj i stänger. Fås i burkar å 20 och 50 öre hos herrarn **Specirister och Konditorer.**

Blimmor från Rivieran,
inpackade i en liten träask, erhållas per omgående, fullt frankerade, vid insändande af kr. 1: 20 i svenska frimärken till Enkefru **Laura Lindholm**, född Lagomarsino, Corso Mentana 29-14, Genua.

Hushållsskola.
I ett godt hem, beläget vid foten af Omberg, i en ovanligt naturskön trakt, med dagliga jernvägs- och ångbåtskommunikationer, kunna unga, bättre flickor, erhålla grundig undervisning i allt, som hör till skötandet af ett väl ordnat hushåll, jämte alla enkla och fina handarbeten samt konstväfnad. De bästa ref. kunna erhållas. Kursen börjar den 1 febr. och slutar den 1 maj. Närmare underr. af fru Eda Rhenström, Alvastra.

Van lektrice
önskar några timmars daglig högläsning för äldre dam eller herre, helst på Östermalm. De bästa rekommendationer gifvas genom Fredrika-Bremer-Förbundets by å, Drottninggatan 54.
Lektioner i Läderplastik.
Pr månad 15 kr. Anmälan alla dagar 12-3. Grefgatan 24, 1 tr. Österm. 21 99.

LEDIGA PLATSER
Lärarynneplats.

Vid Ateneum för flickor, Kungsgatan 2, Stockholm, kommer från och med nästa hösttermin att anställas en ny lärarinna med klassföreständarinneskylldighet. Sökande bör hafva afgångsbetyg från Högre Lärarynne-seminarium eller motsvarande meriter och vara kompetent att undervisa i svenska språket i de högre elementarklasserna samt kristendom i egen klass. Öfriga ämnen kunna ordnas efter önskan. Lönegraderna äro 1200, 1300 å 1400 kr, jämte pensionspremie och sjukhjälp. Närmare upplysningar lämnas genom skolans föreståndare (Joh. Löfvén) eller föreståndarinna (fröken Hildur Rusén). Ansökan ställes till styrelsen och inlämnas före 15 februari.

Hushållerska med trefligt och sympatiskt sätt, musikalisk, kompetent i matlagning samt att för öfrigt på egen hand kunna sköta ett mindre hushåll får framtidspäls ut genast eller 1 april hos bildad herre. Svar med fotografi, uppgift å ålder, referenser, löneanspråk och öfriga upplysningar torde sändas till »John 1904», Norrköping p. r.

Plats finnes genast för en bildad snäll och pålitlig flicka som sällskap och hjälp vid inomhus förefallande göromål och enklare matl. Refl. torde uppgifva ålder, ref. och pretentioner till »M. N.», Gumali Annonshyrå, Malmö.

Till ung änkekan med 4-årig dotter sökes bildad, musikalisk, ca 30-årig dam att i allt (jämte jungfru) sköta huset samt att handhaiva barnets ledning. Svar med nödiga upplysningar jämte ref. till »Köpmann 73», J. G. Hedbergs Annonshyrå, Malmö.

En i vanliga skolämnen, musik och tyska undervisningsvan, anspråklös flicka, hälst med seminarieutbildning erhåller plats å Skånes landsbygd för undervisning af 10-åriga flickor. Korrespondens, hälst med fotografi, till Apoteket i Brösarp.
Hushållerska.
För en skicklig hushållerska med goda rekommendationer och vana vid landtushåll finnes plats ledig d. 24 instundande april. Sökande hänvände sig till grefvinnan Beck-Frits, Böringe Kloster, Böringe.
Barnfröken för större barn får fin plats i Stockholm. Norra Inackorderingsbyrå, Mäster Samuelsgatan 62, Stockholm
Ung, frisk flicka
af bildad familj, som vill åtaga sig att ensam sköta 3 barn (5, 3 1/2 och 1 1/2 år) erhåller plats 1 inst. maj å egendom i Stlms-trakten. Svar med fotografi, ålder, familjeförhållanden och lönepretentioner så des jämte porto under adr. »Fru S. B.», Stlms 8.
En stadgad jungfru, kunnig i matlagning, kan snarast erhålla plats för att tillsammans med husföreständarinna leda ett hushåll för 5 personer. Svar med löneanspråk torde sändas till »Johan», Alingsås p. r.